

PEITTÄMINEN JA PALJASTAMINEN PUKEUTUMISESSA

VAATEMALLISTON TEEMANA KEHON
JA KOKEMUSTEN PEITETYT PIIRTEET

HILMA HEINONEN

LAB-ammattikorkeakoulu

Muotoilija (AMK)

Teollinen- ja brändimuotoilu, Puettava muotoilu

Kevät 2023

Kuva 1. Kansikuva. Editorial (Noora Nilsén 2023)

Kuva 2. Editorial (Noora Nilsén 2023)

Kuva 3. Editorial (Noora Nilsén 2023)

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten aikuisten kehostaan ja kokemuksistaan löytyviä peitettäviä ja korostettavia piirteitä. Näitä kätkeytyjä piirteitä selvitettiin haastattelujen avulla. Tutkimuksen kehitystehtävän eli vaatemalliston tavoitteena oli visualisoida puettavalla muotoilulla haastatteluista saatuja, kulttuurissamme korostettujen piirteiden varjoon jääviä, usein piilossa olevia tekijöitä.

Pääasiallinen tutkimusmenetelmä oli teemahaastattelu, jota pohjustettiin kirjallisuustutkimuksella. Haastattelujen pohjalle rakentuvan malliston muotoilumenetelminä käytettiin muodin tutkimusta, mallinuken päälle muotoilua sekä prototypointia.

Haastattelutuloksista selvisi, että nuorilla aikuisilla on paljon epävarmuuksia ja ahdistuksen aiheita, jotka vaikuttavat vahvasti heidän toimintaansa ja valintoihinsa. Kipukohdista ääneen puhuminen näyttäisi kuitenkin lisäävän ymmärrystä itsestä ja lisäävän myös yhteyttä toisiin ihmisiin.

Mallistossa lähdettiin liikkeelle kehollisista näkökulmista ja edettiin symboloimaan kokemuksellisia teemoja. Mallistossa käsiteltiin kipua, haavoittuvaisuutta ja epävarmuuksia. Ne näyttäytyivät mallistossa esimerkiksi normittomuutena, epäsymmetrisyytenä ja lapsellisuutena.

Abstract

The purpose of the study was to find out concrete matters about the body and experiences that young adults cover and highlight in their dressing. Furthermore, these hidden matters were studied through interviewing. The collection aimed to visualize the results of the interviews by wearable design.

The primary research method in the study was a semi-structured interview which was accompanied by a literature analysis. The design methods utilized in the collection were fashion research, draping technique, and prototyping.

The outcome of the interviews was that young adults have an abundance of insecurities and anxiety that greatly impact their day-to-day life. Speaking out loud about the vulnerabilities of an individual seemed to increase the connection between one another and develop understanding about themselves. Firstly, the collection focused on symbolizing bodily aspects and secondly on the experiences. Pain, vulnerability, and insecurities were addressed in the collection which meant there were sights of abnormality, asymmetricality, and childishness.

Sisällysluettelo

1 Johdanto	8
1.1 Aiheen esittely	8
1.2 Tutkimuksen tavoitteet	10
1.3 Käytetyt tutkimusmenetelmät	11
2 Aiheen taustoitus	12
2.1 Paljastavuus ja peittävyys pukeutumisessa	12
2.2 Pukeutuminen ja sosiaalipsykologia	13
2.3 Identiteetti	14
2.4 Pukeutuminen kommunikaationa	17
3 Tutkimushaastattelu	18
3.1 Lähtökohdat ja toteutus	18
3.2 Haastattelutulokset	20
3.3 Tutkimuksen luotettavuus	29
3.4 Johtopäätökset	30
4 Suunnittelutyö	34
4.1 Malliston taustat	34
4.2 Tutkimustuloksista mallistoon	36
4.3 Suunnitteluprosessi	40
4.4 Prototypointi ja työskentely	42
5 Peittelen mut -mallisto	49
5.1 Mallistokartta	50
5.2 Malliston esittely	52
5.3 Editorial-kuvat	60
5.4 Yhteenveto	70
Lähteet	72
Liite 1 Haastattelukysymysten runko	

Kuva 4. Editorial (Noora Nilsén 2023)

1 Johdanto

1.1 Aiheen esittely

Aikamme ihmiset ovat entistä tiedostavampia itsestään ja ulkomuodostaan (esim. Gonzalez & Bovone 2012). Imagoihin ja henkilöbrändeihin nojaavassa kulttuurissamme jokainen hetki nähdään jonkinlaisena mahdollisuutena. Tutkimukset osoittavat ”hyvän näköisen” ulkonäön roolin edullisena lähes kaikilla elämän osa-alueilla; se vaikuttaa positiivisesti menestymiseen, palkkatasoon, onnellisuuteen ja arvosanoihin (Mehic 2022, 1). Vaatteet toimivat työkaluina identiteetin luomiseen, mikä voi olla hyvinkin laskelmoitua. Toisaalta erilaiset suojamuurit auttavat selviytymään.

Kulttuurilliset normit ja paineet ovat saaneet niin suuren roolin, että ne johtavat moniin mielenterveysongelmiin. Syvälliset, inhimilliset ihmiskontaktit ovat harvassa, kun toiminta rakentuu imagoiden ympärille. Syvää ymmärrystä ja yhteyttä toisiin ihmisiin tuntuu olevan vaikea löytää ja siksi tässä tutkimuksessa syvennytään haavoittuvuuden ilmentämiseen ja sen mahdollistaman yhteyden muodostamiseen. Kiinnostavaa on, miten tyylin ja vaatteiden luoma kuori vaikuttaa inhimillisyyden näyttäytymisen pois-saoloon. Kulttuuri, jossa yritämme korostaa arvostettuja piirteitä ja peitellä heikkouksia ja virheitä, altistaa huonommuuden tunteelle ja näin ollen tekee ihmisistä oivia asiakkaita muoti- ja kauneusteollisuudelle. On kiehtovaa leikitellä ajatuksella maailmasta, jossa mitään piirrettä ei nähtäisi toista huonompana.

Viallisuudella, keskeneräisyydellä ja erilaisilla kipukohdilla ei ole totuttu antamaan tilaa olla esillä. Kipu lisää kontrollin tarvetta ja se saa miettimään, kuinka kontrollissa elämme. On mielenkiintoista ajatella, miten ehkä näkyvillä ollessaan nämä teemat lisääsivät yhtenäisyyden tunnetta ja vähentäisivät ajatuksia siitä, miten ihmiset kokevat olevansa yksin kipujensa kanssa.

Failure, weakness, vulnerability is like a connector. It connects you with the rest of the world.
-Phil Stutz

Hyvältä ja onnistuvalta tuntuva asuvalinta linkittyy ajatukseen siitä, että tuntee olonsa mukavaksi ja hyväksytyksi muiden silmissä. Vaatteet toimivat siltana yksityisen ja julkisen välillä. Opinnäytetyön tavoitteena on herättää ajatuksia siitä, miltä pukeutuminen näyttäisi ilman tätä siltaa, jos sen olisi mahdollista ilmentää ainoastaan yksityistä, todellista sisintä.

Länsimaisille pukeutumismormeille on kasattu raskas paino, joten voimme vain arvella, millaiselta pukeutuminen näyttäisi ilman niitä. Vaikka nykyinen pukeutuminen on melko vapaata virallisista säännöistä, tosiasiassa ympäristö ei kannusta poikkeamaan valtavirrasta ja ”poikkeuksellinen” pukeutuminenkaan ei oikeastaan ole kovin poikkeuksellista. Vaatteiden välittämät viestit ja merkitykset sekä kelpaamisen tarve ohjailevat pukeutumista voimakkaasti.

Tarkoitukseni on tässä opinnäytetyössä tutkia, miten ihmisyyden kipeämpiä puolia voi visualisoida vaatesuunnittelun keinoin. Malliston pyrkimyksenä on muokata ymmärrystä siitä, miten kapeaa osaa näytämme itsestämme ja mitä kaikkea olemme vaan tottuneet peittämään. Tutkimuksen lähtökohtana on hypoteesi, jossa oletan ihmisten peittävän ja paljastavan asioita pukeutumisellaan.

Avainkäsitteet

teemahaastattelu muotoilumenetelmänä

mallinuken päälle muotoilu

pukeutumisen sosiaalipsykologia

pukeutumisella peittäminen ja paljastaminen

autenttisuuden ilmentäminen pukeutumisessa

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on siis selvittää konkreettisella tasolla asioita, joita ihmiset eivät halua itsestään näyttää sekä herättää ajatuksia siitä, miten tiedostamattomia valintoja teemme kulttuurin ohjaamina. Tarkoitus on kyseenalaistaa vallitsevia toimintamalleja ja leikitellä ajatuksilla vaihtoehtoisista todellisuuksista. Voidaan miettiä, mitä jos asiat olisivatkin toisin tai voisivatko ne olla.

Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin hiljaista tietoa. Sillä tarkoitetaan harvoin hyödynnettyä toimintaa ohjaavaa tietoa esimerkiksi kokemuksista, aistihavainnoista ja kehollisuudesta. Tässä tutkimuksessa annetaan ääni seitsemän haastateltavan henkilökohtaisille kokemuksille. Piilotettujen tai peitettyjen asioiden selvittämisen tavoitteena on mahdollistaa yhteyden luominen, sillä ilman haavoittuvuutta ei voi luoda yhteyttä. Kun nämä asiat saavat olla näkyvillä, ne muistuttavat siitä, että todellisuus koostuu muustakin kuin mitä olemme tottuneet näkemään. Yhteyden tunnetta vahvistaa myös se, jos ihmiset tunnistavat enemmän itseään myös muissa, mikä taas ei onnistu, jos inhimillisyyttä piilotellaan.

Pukeutuminen on keskeinen työkalu sen kontrolloimiseen, mitä ihmiset peittävät tai korostavat itsestään. Tähän liittyy myös monia tiedostamattomia tekijöitä, joita ei ole totuttu pohtimaan. Ajasamme korostuu laajojen, poikkitieteellisten kokonaisuuksien hahmottaminen ja syy-seuraussuhteet. Emme voi ymmärtää pukeutumista, jos emme ymmärrä ihmistä. Opinnäytetyöhön kuuluvan toiminnallisen kehittämistehtävän tavoitteena onkin selvittää, miten puettavalla muotoilulla voidaan paljastaa ja visualisoida näitä asioita, joita kohderyhmä itsestään peittää.

Tutkimuskysymys

Miten paljastaa peitettyjä asioita puettavalla muotoilulla?

1.3 Käytetyt tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöhön sisältyy tutkimuksellisen osion jatkoksi toiminnallinen kehittämistehtävä. Kirjallisina lähteinä käytetään alan ja aihepiirin kirjallisuutta sekä tieteellisiä artikkeleita. Primääritiedon hankkimiseen käytetään tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua. Haastattelukysymyksillä pyritään selvittämään, mitä asioita seitsemän henkilön kohderyhmä ei näytä itsestään muille.

Tutkimuksen toiminnallinen kehittämistehtävä rakentuu tutkimushaastatteluista saatujen tulosten pohjalle. Sen tavoitteena on visualisoida haastattelun vastauksia vaatemalliston muodossa. Saatuja vastauksia työstetään muodin tutkimuksella eli niitä kuljetetaan analysoinnin ja näkökulmien pyörittelyn kautta visuaalisiin ideoihin ja innovatiiviseen muotoiluun. Keskeisenä muotoilumenetelmänä toimii prototyyppien tekeminen ja suunnittelumenetelmänä mallinuken päälle muotoilu. Teeman ilmaisua rakennettaessa hyödynnetään materiaalimanipulaatiota.

Tutkimusmenetelmät

kirjallisuustutkimus
teemahaastattelut
muodin tutkimus
mallinuken päälle muotoilu
prototypointi

2 Aiheen taustoitus

2.1 Paljastavuus ja peittävyys pukeutumisessa

Paljastamisella ja peittävyydellä ei tässä opinnäytetyössä tarkoiteta vaatteiden fyy-sistä peittävyyttä tai vaatteiden vähyyttä. Paljastaminen tässä yhteydessä tarkoittaa, että käyttäjä näyttää itsestään jotain todellisesta eli autenttisesti minuudestaan tai vastaavasti peittää sitä korostamalla jotain keinotekoista. Lisäksi pukeutuminen on kytköksissä vahvasti tilanteisiin, joihin pukeudutaan, mutta tässä tutkimuksessa ei keskitytä niinkään pukeutumiseen tilanteiden vaatimalla tavalla, vaan pukeutumiseen identiteetin ja henkilökohtaisen tyylin näkökulmasta. Vaate on väline, jolla viestitään yksityisen ja julkisen minuuden rajoista (Vänskä, ym 2022, 15). Vänskä tarkoittaa tällä juuri sitä, mitä vaatteilla halutaan peittää tai paljastaa ja mitä kerrotaan tai jätetään kertomatta omasta minuudesta.

Ihmisellä pitäisi olla tietoisuus itsestään ymmärtääkseen muita (Brown 2022). Brownin mukaan yhtenä yhteyden luomisen esteenä on kontrolli. Eli haavoittuvuuden ja autenttisuuden voi nähdä avaime- na yhteyden luomiseen. Vaikka vaatteet nähdäänkin usein ulkoisena lisänä, ne kantavat mukanaan syvempiä merkityksiä. Ne eivät vain kätke ja naamioi, vaan niillä on mahdollisuus näyttää kantajan sisimmästä jotain. Vaatteet ovat osa ihmisen sosiaalisen olemassaolon ydintä (Flügel 1966, 16).

Suhtautuminen autenttiseen pukeutumiseen on vaihdellut eri aikakausina. 1700-luvun loppupuolella, kun romantiikka rantautui, nousi esiin yksityinen tila, joka johti luonnollisuuden ja autenttisuuden ilmaisemiseen myös julkisesti. Aikeisemmin pukeutuminen nähtiin lähempänä roolipukua, joka etäännytti asun itsestä (Entwistle 2015, 72). Keinotekoisuuden haastaminen johti siihen, että pukeutuminen ja ulkoasun täytyi ilmaista ihmisen omaa identiteettiä (Entwistle 2015, 73). Kun 1800-luvulla pukeutuminen oli yhdistettävissä entistä lähemmin pukeutujan kehoon ja yksilöllisyyteen, nousi esiin kysymys myös siitä, miten voidaan olla varmoja pukeutuminen totuudenmukaisuudesta. Se oli oleellista silloin, kun oli totuttu piilotte- luun ja keinotekoisuuteen (Entwistle 2015, 121).

Nykyään autenttisuus on trendi ja sitä hyödynnetään markkinoinnissa ja brändäyksessä avainstrategiana (Sutherland 2022). Toisaalta, kun sillä pyritään liikevoiton maksimoimiseen, se voi olla aika kaukana autenttisuudesta. Autenttisesti eläminen kuitenkin lisää hyvinvointia, onnellisuutta ja suoriutumista sekä vähentää stressiä (Sutton 2020). Myös sosiaalisessa mediassa autenttisuus on näkyvämpää, mikä tekee sen ilmentämisestä helpompaa ja kyseenalaistaa laskelmoitujen, täydellisempien kuvien todenmukaisuutta. Tämä tekee tutkimuksen aiheesta ajankohtaisen, kun mietitään, kuinka laaja-alaiseksi autenttisuuden trendi voi vielä kasvaa ja miten se voisi edistää hyvinvointia.

2.2 Pukeutuminen ja sosiaalipsykologia

Sosiaalinen maailma on puettujen kehojen maailma (Entwistle, 2015, 6). Pukeutumisella voidaan rikkoa ja haastaa kulttuurillisia merkityksiä, sosiaalisia hierarkioita ja sukupuolisia normeja. Pukeutuminen sosiologia on muodin historiassa keskittynyt erityisesti teorioihin sosiaalisista hierarkioista. Yhteiskuntaluokan ilmentämisen merkitys pukeutumisessa on laskenut 1960-luvulta lähtien, minkä ansiosta pukeutuminen on vapaampaa kuin koskaan aiemmin. Silti yksilön autenttisuutta korostava pukeutuminen ei ole valtavirtaa, vaan normit ja kulttuuri pitää tiukasti otteessaan ja edelleen statusta usein rakennetaan luksusmerkkien logoilla. Toisaalta trendi toimii myös toiseen suuntaan; varallisuutta ja statusta pyritään myös peittelemään ja luodaan vaatimattomampaa kuvaa, joka kulkee paremmin käsikädessä maapallolla jylläävien kriisien keskellä. Pukeutuminen voi olla keino korostaa kuulumista johonkin ryhmään ja samaan aikaan sen avulla voi kertoa olevansa uniikki. Lopulta kyse on tarpeesta tulla erilaisilla keinoilla hyväksytyksi ja nähdyksi.

Vaate korostaa, peittää tai laajentaa ymmärrystä siitä, mitä keho ja sen ominaisuudet ovat tai voisivat olla. (Vänskä 2022, 43.)

Tässä yhteydessä pukeutumista käsitellään sosiaalisena tapahtumana. Pukeutumisessa on kyse valmistautumisesta kohtaamaan sosiaalisen maailman; kehosta tehdään sovelias, hyväksyttävä, arvostettava ja ehkä haluttavakin (Entwistle, 2015, 7). Entwistlen mukaan keho ja pukeutuminen on aina osa sosiaalista maailmaa. Siten ne muotoutuvat sosiaalisten käytäntöjen kautta.

Käsitys itsestä on yleensä sosiaalisen maailma käsissä, sillä peilaamme ulkopuolelta tulevaa palautetta, kun muodostamme käsitystä itsestämme (Kaiser 1990, 165). Siksi hahmotamme itsemme kuviteltujen mielikuvien perusteella, joita luulemme muiden meistä ajattelevan. Kuitenkin vaikuttaa siltä, että heillä, jotka pukeutuvat itseään varten, on korkea itsehyväksyntä, kun taas he, jotka pukeutuvat muita varten, ovat vähemmän hyväksyvämpiä itseään kohtaan (Kaiser 1990, 164).

2.3 Identiteetti

Identiteetti voi viitata sosiaalisiin ryhmiin ja rooleihin, mutta se voidaan nähdä muodostuvan oman varsinaisen minuuden ja sosiaalisen ulkomaailman välisestä erosta (Fukuyama 2020, 35-36). Pukeutumisen kannalta identiteetin keskeisiä ulottuvuuksia ovat sosiaaliset ryhmät, sukupuoli ja seksuaalinen suuntautuminen. On myös perustarve saada toteuttaa itseään, ilmaista identiteettiään ja kokea yhteisöllisyyttä, mihin kaikkiin voi ainakin osittain käyttää välineenä muotia (Fletcher 2008, 181). Identiteettiin kytköksissä oleva henkilökohtainen pukeutumistyyli on yhdistelmä itsensä ilmaisua ja sosiaalisia normeja, joihin vaikuttaa myös vallalla oleva arvomaailma (Back 2020, 573).

Jokapäiväisessä pukeutumisessa on kyse aina enemmän kuin vaatteiden tarjoamasta kuoresta (Entwistle 2015, 10), sillä se kantaa merkityksiä tiedostetusta itsensä esilläolosta ja viesteistä. Tällaisia tiedostettuja merkityksiä ovat rooliodotukset, normit, ihanteet ja moraali, kun taas tiedostamattomia merkityksiä ovat rutinoituneet toimintarakenteet, perusmyytit ja toiminnan piilevät säännöt (Valli & Aaltola 2015, 54).

Keskeinen kysymys on, mitä vaatteet kertovat kantajastaan. Millainen yhteys ulkoasulla on sisäiseen todellisuuteen? Vaatteiden ja kehon yhteisvaikutus vaikuttaa muiden ymmärrykseen ihmisen identiteetistä eli millaiseksi tämä mielletään (Vänskä, ym 2022, 15). Herää kysymys, miten aitoa identiteettiä voidaan ilmaista vaatteilla ja voiko sen paljastaa pukeutumisella. Muoti on tehokas keino identiteettien muodostamiseen, mutta ei niiden korjaamiseen (Buckley & Fawcett 2002, 9). Pukeutuminen voi toimia työkaluna itsensä tutkimiseen ja löytämiseen. Usein nuoret esimerkiksi kokeilevat erilaisia tyyliä laadasta laitaan yrittäessään löytää itseään ja omaa tyyliään. Toisaalta osa kokeiluista selittyy myös vertaistensa ryhmään kuulumisen tarpeella, joka on nuorelle luonnollinen kehitystehtävä.

Kuva 5. Editorial (Noora Nilsén 2023)

Kuva 6. Editorial (Noora Nilsén 2023)

2.4 Pukeutuminen kommunikaationa

Identiteetin rakentaminen pukeutumisella on kytköksissä viestimiseen. Vaatteiden ensisijainen tehtävä ei ole kommunikointi, vaikka aina ne näin tekevätkin. Tutkimuksen kannalta merkittävää on, miten paljon ympäristö vaikuttaa ihmisten henkilökohtaisiin pukeutumisvalintoihin. Länsimaisessa pukeutumiskulttuurissa on totuttu tulkitsemaan vaatteiden kantamia merkityksiä ja viestejä. Lopulta näillä on paljon vaikutusta tiedostamattakin sille, millaisia valintoja teemme ja mitä päätämme itsestämme viestiä muille. Lisäksi se, että olemme tiedostavia vaatteidemme kantavista viesteistä ja merkityksistä, tekee niistä intiimin osan itseämme.

Pukeutumissäännöistä on vapauduttu ja etenkin sukupuolten väliset pukeutuserot ovat kaventuneet. Ottaen huomioon säännöttömyyden, on merkillistä, että puhumme edelleen poikkeavasta pukeutumisesta. Toisaalta pukeutumisen monimuotoisuuden myötä ollaan entistä valppaampia lukemaan viestejä ja merkityksiä siitä, mitä vaatevalinnat kertovat, kun teemme tiedostavia ja laskelmoituja asuvalintoja. Menestymisen ja pätevyyden merkkejä tarkastellaan yhä enemmän ulkonäöstä ja ruumiista (Seppänen 2001, 13). Lisäksi kulttuurimme yksilökeskeinen, vertailuun kannustava ja kilpailuhenkinen luonne vaikuttaa ja muut on helppo nähdä vastustajina. Vaatteilla voidaan esimerkiksi viestiä olevan kiinnostavampia tai onnistuneempia kuin muut ja ulkopuolinen ihailu nähdään jonkinlaisena voiton.

Kommunikaatiosta puhuttaessa ei voida unohtaa kehon osuutta. Pukeutumistilanteiden ennakoimiseen vaikuttaa kehon aiemmat kokemukset ja niistä syntyneet merkitykset vaatteille, mitkä eivät välttämättä tule tietoisuuteen, vaan tuntuvat kehossa epämääräisinä tuntemuksina (Vänskä, ym. 2022, 52).

Vaatteilla voidaan korostaa jotain tiettyä kehon osaa, ja viestiä tällä esimerkiksi itsevarmuudesta. Tietenkin tämä toimii myös toisinpäin, ja voidaan ilmentää epävarmuutta tai vajavaisuuksia, mutta näitä viestejä ei olla totuttu näkemään samassa mittakaavassa. Myös vaate itsessään voi toimia metaforana ilmaisemalla kokemuksia, kuten esimerkiksi elokuvat tekevät (Vänskä, ym. 2022, 52).

Tästä ilmiöstä kertoo termi itsepresentaatio (eng. self-presentation), joka viittaa yrityksiin vaikuttaa muiden ihmisten käsityksiin itsestä. Keskeisenä työkaluna tähän toimii pukeutuminen ja ulkomuodon muokkaaminen. Kun itsestä välitetään tällaista keinotekoisesti rakennettua kuvaa, se voi tuntua valheessa elämiseltä ja lisätä stressiä kuvan murenemisesta. Tietyllä tapaa itsepresentaatio voi olla tapa manipuloida muita. Tähän ajan kuvaan liittyy tällaiset toimintamallit, jotka esiintyvät usein tiedostamattakin. Tämä kertoo kulttuurin hengestä ja siitä, mitä on tehtävä pärjätäkseen.

Viestejä ja niiden merkityksiä on hyvä kyseenalaistaa, ja pohtia esimerkiksi sitä, millaisia kehoja pidetään ihanteellisina. On laaja sosiaalinen käsitys siitä, että vammainen (eng. disabled) keho on ruma (Barnard 2014, 120). Ehkä siksi tietynlaisten kehojen ja poikkeavuuksien piilottamiseen ollaan niin totuttuja, että näkyvillä ollessaan ne voidaan nähdä jonkinlaisina kannanottoina. Jonkin vamman tai poikkeavuuden kanssa elävät ihmiset kokevat voimaannuttavana saadessaan tuoda itse itsensä esiin sen sijaan, että joku muu päättää, miten heidän kehonsa esitetään (Cachia 2016, 132).

Tämän työn teeman visualisoimiseen liittyy surrealismin, mikä sisältää epäkohtien esittämistä ja niihin liitettyjä merkityksiä. Surrealistit esittävät usein kyseenalaisina nähtyjä puolia, jotka voidaan nähdä jollain tapaa ”friikkeinä” (Cachia 2016, 133). Kuitenkin kaikki riippuu siitä, miten olemme oppineet katsomaan asioita. Osa tämän työn tavoitetta onkin kyseenalaistaa ”vikojen” peittämisen tarvetta kulttuuriimme silmissä. Samaan aikaan kulttuurin merkitys tiedostetaan, mutta myös unohdetaan. On kyse vain merkitysten luomisesta, mikä tarkoittaa, että voimme muokata sitä, miten näemme ja suhtaudumme asioihin. Muoti on keskeinen tekijä jatkuvassa muutoksessa olevassa nykykulttuurissa (Vänskä, ym. 2022, 22) ja siksi sen avulla voi pyrkiä haastamaan vallitsevia näkökulmia ja muokkaamaan merkityksiä ja tulkintoja. Muodin avulla voidaan vaikuttaa yhteiskunnan kehityskulkuun. Toisaalta tähän vaikuttaa myös sosiaalisessa mediassa lisääntynyt diversiteetti, mutta se ei tarkoita, että omia vialliseksi koettuja asioita olisi edelleenkin helppoa ilmentää. Kuitenkin se lisää vertaistukea ja yhteyden kokemista.

3 Tutkimushaastattelu

3.1 Lähtökohdat ja toteutus

Tutkimuksessa käytetään haastattelumenetelmää, koska halutaan antaa haastateltavalle tilaa kertoa vapaasti itsestään. Lisäksi tunnistetaan, että tutkimus voi tuottaa monitahoisia vastauksia.

Haastattelu tutkimusmenetelmänä mahdollistaa tutkimuksessa tavoitellun tiedon saamisen, vaikka haastatteluista saatava tieto ei aina ole yksiselitteisen autenttista. Lisäksi haastattelu mahdollistaa lisäkysymysten esittämisen ja vastauksiin syventymisen (Hirsjärvi 2009, 205). Tutkimuksessa keskeisenä on kokemus ja se on tärkeä tutkimuskohde ja ilman haastatteluja monet osa-alueet jäisivät kokonaan tutkimusten ulkopuolelle (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvaori 2017). Haastattelussa ihmistä voidaan tarkastella laajempaan kokonaisuuteen ja tulkita vastausten lisäksi eleitä. Tutkimushaastattelun käyttö on perusteltua myös, kun halutaan tutkia arkoja ja vaikeita aiheita (Hirsjärvi 2009, 206). Tutkimuksen aihe tuo haastetta tutkimushaastattelun rakentamiseen. Hirsjärven mukaan viallisuudesta pyritään vaimenemaan ja korostamaan sen sijaan hyviä puolia. Se voidaan siis nähdä kiistanalaisena, onko haastateltavan helpompaa avautua haastattelutilanteessa vai sulkeutuuko tämä ja jättää asioita kertomatta (Hyvärinen ym. 2017).

Tämän tutkimushaastattelun aineiston keräämisen tapa oli teemahaastattelu. Haastattelun luonne oli henkilökohtainen ja yksityinen, mikä tekee tutkimuksesta sensitiivisen. Siksi siinä korostui haastateltavan ja haastattelijan luottamuksellinen suhde ja tutkimuksen eettisyys. Haastateltavia muistutettiin, että he voivat keskeyttää haastattelun milloin vain ja kieltäytyä vastaamasta kysymykseen. Lopuksi vielä tarkistettiin, että haastateltava suostuu antamaan tiedot tutkimuksen käyttöön ja kerrottiin, miten tietoja säilytetään. Tietenkin myös haastateltavien anonymiteetin suojeleminen on tärkeää.

Haastattelun tutkimuskysymys: Mitä ihmiset pyrkivät peittämään itsessään?

Laadullisen tutkimuksen tehtävä on olla myös emansipatorinen, mikä tarkoittaa, että haastateltavat eivät ole vain tietolähteitä, vaan tutkimuksen tulisi lisätä heidän ymmärrystään aiheesta ja vaikuttaa myönteisesti aihepiiriin suhtautumiseen (Vilkkä 2021, 125). Tämä tutkimushaastattelu voi lisätä haastateltavien ymmärrystä itsestään ja toimintatavoistaan. Myös ulkoisten tekijöiden vaikutus pukeutumiseen voidaan huomata ja kyseenalaistaa, mikä voi poistaa pukeutumispaineita.

Rekrytointikysymys kävi ilmi rekrytointi-ilmoituksesta. Siinä kerrottiin, että olen kiinnostunut selvittämään, mitä itsestään päätetään peittää ja mitä paljastaa. Lisäksi kerrottiin lyhyesti, mitä haastattelussa on tarkoitus selvittää ja kehoitettiin ottamaan yhteyttä ja esittämään kysymyksiä. Lähes kaikki haastateltavat ottivat yhteyttä Instagramin yksityisviestillä, paria kysyin haastatteluun itse. Osan heistä tunsin hyvin ja osaa en lainkaan. Rekrytointi-ilmoituksen ainoa rajaava tekijä oli ikähaarukka.

Haastateltavien lisäkysymyksiin vastattiin ennen haastattelua. Lisäksi heille annettiin seuraavat tiedot ennen haastattelua: tutkijan yhteystiedot, haastattelun toteutus (paikka, ajankohta, tallennus) ja tietojen käsittelyn luottamuksellisuus (Hyvärinen ym. 2017, 415). Ennen haastattelujen alkamista haastateltavat allekirjoittivat myös haastattelusopimuksen.

Haastattelukysymysten laatiminen

Haastattelukysymysten valinnoilla pyrittiin luomaan haastateltaville mahdollisimman paljon tilaa kertoa ajatuksistaan. Siksi vältettiin käyttämästä kysymyksiä, joihin voi vastata kyllä tai ei. Tilaa annettiin myös hiljaisuudella, jolla rohkaistiin kertomaan lisää. Haastattelu koostui erilaisista kysymyksistä, joiden tavoitteena oli saada aikaan kuvailevia ja selittäviä vastauksia. Lisäksi käytettiin tarkentavia kysymyksiä ja jatkokysymyksiä sekä tarvittaessa tulkitsevia kysymyksiä. Haastattelussa pyydettiin usein haastateltavaa kertomaan lisää tämän ilmi-tuomista asioista.

Tässä laadullisessa tutkimuksessa käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua eli haastateltaville esitettiin kysymyksiä teema-alueittain. Haastattelukysymykset olivat haastattelua ohjaavia kysymyksiä, mutta niitä ei esitetty sanasta sanaan. Haastattelukysymysten koostamisessa on hyödynnetty lisäksi yleisesti empatiakartoituksessa käytettyjä kysymyksiä (esim. Cope 2020, 63). Nämä kysymykset on sijoitettu haastattelun alkuun ja ne toimivat johdantona varsinaisiin kysymyksiin (Liite 1). Usein haastattelun alussa kysytään kysymys, jonka tarkoitus on suunnata haastateltavan huomio tiettyyn aiheeseen (Hyvärinen ym. 2017, 27). Tässä haastattelussa päätettiin toimia toisin ja yritettiin luoda ensin avoin, turvallinen ilmapiiri. Suorempi kysymys aiheesta olisi saattanut aiheuttaa sulkeutuvan reaktion.

Empatiakartan mukaisia kysymyksiä voidaan perustella myös sillä, että kuluttajien tunteet ovat entistä risteävimpiä ja kompleksisempia (WGSN 2020). Tällaiset muutokset saattavat jättää ihmiset tuntemaan itsensä ainoiksi, joista tuntuu tältä. Lisäksi ihmisten mielenmaiseman ymmärtäminen luo selkeämmän pohjan vastatusten tulkinnalle.

Haastattelujen toteutus

Tutkimushaastattelun kohderyhmä koostui seitsemästä 20-25 -vuotiaasta nuoresta aikuisesta. Kohderyhmästä kolme identifioitui mieheksi, kolme naiseksi ja yksi ei pystynyt määrittämään sukupuoltaan. Suurin osa haastateltavista opiskeli korkeakoulussa ja työskenteli samanaikaisesti. Kaikki haastateltavat olivat kasvaneet Suomessa isompien kaupunkien ulkopuolella, mutta lähes kaikki asuivat haastatteluhetkellä kaupungeissa. Haastateltavien mielenkiinto haastatteluun osallistumisesta ennakoiti jonkinlaisesta kyvystä ja halusta reflektoida itseään.

Haastateltavat olivat toisista välittäviä, hyväntahtoisia, vastuullisia ja pohdiskelevia. Haastateltavat kertoivat liikuttavansa esimerkiksi yhteydestä läheisiinsä. Vastaajien unelmat rakentuivat onnellisuuden ja heidän näköisensä elämän ympärille, missä itselleen pysytään to-tuudenmukaisena. Toisaalta he pohtivat myös, että on vaikea tietää ja tunnistaa, milloin on onnellinen. Myös oman tarkoituksensa löytäminen mietitytti heitä ja he tuntuivat olevan hieman huolissaan ja stressaantuneita elämästä. Useille heistä pukeutumiseen liittyi negatiivisia tunteita. He eivät kokeneet tärkeäksi ilmentää menestystä, mutta kuitenkin ilmensivät mielellään sitä, että menee hyvin. Noin puolet haastateltavista pitivät pukeutumista tärkeänä itseilmaisun muotona ja loput kokivat ilmaisevansa itseään muilla keinoilla.

Puolistrukturoidun haastattelurungon mukaan kaikissa haastatteluissa toistui se 'mitä' kysyttiin, mutta 'miten' kysyttiin, vaihteli vuorovaikutustilanteesta riippuen. Haastattelutilanteissa haastattelijä välillä ohjaili ja johdatteli haastateltavia, mutta tulosten analysoinnissa suoraan johdattelusta saatua aineistoa ei ole hyödynnetty, vaan on ainoastaan otettu mukaan analyysiin siitä kumpuavia vastauksia. Muotoilijan näkökulmasta oli tärkeää saada selville erityisesti haastateltavien ajatuksia epämuokavuuksista, jotta nämä näkökulmat saataisiin huomioitua mallistossa.

3.2 Haastattelutulokset

Aineiston generoimiseen vaikuttavat asiat olivat tulkinnanvaraisia, sillä vuorovaikutustilanteessa kyse on luoduista merkityksistä. Oli myös huomioitava, että aineiston analyysi nojasi tutkijan intuitioon. Olen kuitenkin pyrkinyt olemaan kriittinen ja ottamaan etäisyyttä omiin ennakkokäsityksiini ja tarkastellut tulkintojeni todenmukaisuutta.

Aineiston analysoimisessa otettiin huomioon, että haastateltavat muuntavat välittämäänsä kuvaa haastattelijan vuoksi. Haastattelutilanteessa sekä haastateltava että haastattelija luovat todellisuuden kuvaa yhdessä (Hirsjärvi 2000, 226). Haastattelutilanteesta pyrittiin huomaamaan myös piilossa olevia merkityksiä. Lisäksi kiinnitettiin huomiota vastausten toistuviin teemoihin, joita he toivat esiin useamman kerran haastattelun eri vaiheissa. Tätä mahdollisti myös haastateltaville kysymysten muotoilulla annettu tila tarttua heille henkilökohtaisiin asioihin, minkä uskon vaikuttavan positiivisesti aineiston luotettavuuteen.

Haastateltavat puhuivat avoimesti ja vastaukset vaikuttivat todenmukaisilta ja rehellisiltä. Kaikki haastateltavat jakoivat itsestään laajasti tietoa. Toisaalta haastateltavat kävivät itsekkin pohdintaa siitä, keitä he ovat ja voivatko he edes itse sitä tietää. Minkäänlaista totuutta ei voitu edes tavoitella, vaan ennemminkin rehellisyyttä.

Haastatteluista kävi nopeasti ilmi, että kohderyhmä ei kokenut niinkään piilottelevansa tai kokevansa tarvetta kätkeä mitään. Sen sijaan kaikki haastateltavat kertoivat peitettävistä asioista siinä muodossa, että he eivät koe tarvetta peittää niitä. Ne eivät kuitenkaan tule esiinkään. Esimerkiksi suurta hyväksynnän tarvetta ei pyritty piilottamaan. Kyse on vain siitä, etteivät kaikki puolet pääse luonnollisesti esiin. Tämän voi tulkita johtuvan normeista ja kulttuurista, joista on opittu hyväksytyksi koetut toimintamallit. Toisaalta voidaan myös peitellä peittämisen tarvetta, joka voidaan tulkita jollain tavalla epärehellisyydeksi tai valheellisuudeksi.

Hankalia asioita ei koeta varsinaisesti salattavan, mutta ne työnnetään pois mielestä ja muiden näkyviltä eikä niistä haluta puhua. Haastateltavat kokivat, että on luonnollisinta ja helpointa esittää, että menee hyvin. Ehkä siksi, että siitä poikkeaminen nähdään liian suuren numeron tekemisenä.

Epävarmuus

Epävarmuus oli toistuva teema kaikissa haastatteluissa. Yksi ei halunnut epävarmuutensa identiteetistään ja sukupuolestaan näkyvän. Hän ei halunnut, että muut huomaisivat, ettei hän itse tiedä kuka on tai mitä tekee. Kaksi mieheksi identifioituvaa koki epävarmuutta herkkyyden ja joidenkin feminiiniseksi koetuiden asioiden ilmentämisestä.

Kaksi haastateltavista kertoi peittävänsä epävarmuuttaan huumorilla ja rentoudella. Myös omasta pukeutumisesta saatettiin esimerkiksi heittää jokin vitsi vaatevalinnasta, jos siitä oltiin epävarmoja tai se kadutti. Epävarmuuksiin liittyen moni mainitsi myös pelon asiasta kommentoimisesta. Se esimerkiksi aiheutti tunteen nurkkaan ajetuksi tulemisesta. Toisaalta haastateltavat olivat havahtuneet tunnistamaan epävarmuuksiaan ja opetelleet hyväksymään niitä. Epävarmuuksia ja negatiivisia tunteita pukeutumisesta liittyi vaatteiden hankintaan sekä juhlallisiin tilaisuuksiin, joissa oli epäselvä tai laaja pukukoodi.

"Kun mähän olen kuitenkin tosi epävarma, kun mä menen vaikka johonkin tilaan missä on ihmisiä. Mä mietin koko ajan, että mitä musta ajatellaan ja toi vihaa mua ja nyt toi katto mua tolleen ja miltä tää mun paita näyttää ja näin. Mut mä oon tottunu tekemään itestäni numeron, otan oman tilani että ihmisethän luulee että mä oon todella itsevarma. Mikä on niinku täysin se vastakohta mitä mun sisällä tapahtuu."

Herkkyys

Herkkyyttä koettiin olevan vaikea ilmentää siksi, että kun tuntuu jo valmiiksi keskeneräiseltä ja epävarmalta omasta suunnasta, sen ilmentäminen voisi viedä mennessään ja altistaa vielä enemmän ulkopuolisille vaikutteille. Viallisuuden tuntemukset ja riittämättömyyden kokemukset olivat sellaisia, joita ei haluttu näyttää. Herkkyys liitettiin myös feminiinisiin piirteisiin, joiden ilmaisemista peiteltiin.

Ympäristön vaikutus

Sosiaalisen maailman vahva vaikutus pukeutumiseen ja käyttäytymiseen tunnistettiin haastatteluissa selkeästi. Sosiaalisen ympäristön kerrottiin olevan kaikki kaikessa ja sen ohjailevan toimintaa vähintään alitajuntaisesti. Kaksi haastateltavaa kertoi pyrkivänsä myös sopeuttavansa itseään ympäristön vaatimusten mukaan. Laajin vaikutus oli lähipiirillä - ihmisillä, joiden kanssa oltiin eniten tekemisissä.

Yksi haastateltavista pohti, että halusi päästä irti ympäröivän maailman vaikutuksista omaan pukeutumiseen, mutta toisaalta koki hienona sen, että elämme vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Useampi osallistujista halusi ilmentää pukeutumisellaan vastuullisuutta esimerkiksi kirpputorityylillä ja välttää vaikutelmaa pikamuodin käyttäjästä. Yksi haastateltavista taas kertoi, kuinka muiden mielipiteet pyörivät niin paljon päässä, että on vaikeaa erottaa niistä omia mielipiteitä ja pysyä niissä.

Yksi haastateltavista koki, ettei voi pukeutua töihin oman tyylinsä ja halunsa mukaisesti, sillä se ei ole soveliaista työpaikalle. Hän kertoi tilanteen olevan vaikea, sillä viisipäiväisen työviikon jälkeen hän koki, ettei hänellä ole riittävästi aikaa olla oma itsensä.

Miellyttämisen tarve

Yhdellä osallistuvista korostui miellyttämisen tarve niin, että hän varoi aiheuttamasta muille minkäänlaisia negatiivisia reaktioita tai tunteita omalla pukeutumisellaan. Toisaalta neljä haastateltavista kertoi, että he haluaisivat muiden ympärillään olevien voivan hyvin ja he toivoivat pystyvänsä edistämään sitä. Tätä on kuitenkin haastavaa ilmentää pukeutumisella tai ulkomuodolla, ja yksi haastateltavista kommentoikin, että vaikka ei aiheuta negatiivisia reaktioita pukeutumisellaan, niin toisaalta ei aiheuta myöskään positiivisia. Hän esimerkiksi toivoi vaikuttavansa helposti lähestyttävältä, mutta ei tietoisesti pukeutunut edistämään tätä vaikutelmaa. Lisäksi oli havaittavissa, että kynnys itsensä haavoittuvaan asemaan laittamisesta muiden olon parantamiseksi oli korkealla. Eli lopulta oma maine painaa melko paljon.

Ilman kulttuurin sosiaalisia vaikutuksia useimmat haastateltavat kertoivat pukeutuvansa funktionaalisesti ja mukavasti. Yksi heistä taas toivoi, että pukeutuisi vahvemmin oman tyylinsä mukaisesti.

Yksi osallistujista koki tärkeäksi välittää pukeutumisellaan signaaleja, joiden avulla muut voivat oppia hänestä jotain. Toinen taas kertoi, että hän ei paljasta itsestään pintapuolisesti juuri mitään ja hän saattaa vaikuttaa jopa tylsältä yksityisyytensä vuoksi. Yksi taas pohti, että asiallisesti ja edustavasti pukeutuneena olisi mukava ilmentää jotenkin myös leikkisyyttä ja rentoutta. Hän pohti, kuinka paljon ihmiset määrittävät hänet pukeutumisensa kautta silloin, kun hänestä ei näy päälle päin nämä puolet.

"No just toi että kyllä mä haluan että ihmiset oppii musta jotain, mut mä en myöskään halua että ne näkee mua tietyllä tavalla tai haluan että mä tietoisesti presentoin itsestä ne jutut mistä mä oon ylpeä tai mitä mä haluaisin että ihmiset kattoo mussa tai ulkopuolista jotain inspiraatiota tai jotain bändiä tai jotain mielummin kuin sitä, että kuka mä oikeasti oon. Välillä jos on sellainen huono päivä niin sitten vaan laittaa tavallaan semmoisen haarniskan päälle."

Kuva 7. Editorial (Noora Nilsén 2023)

Identiteetti

Haastateltavien itsestään välittämä kuva muille vaihteli. Yksi koki, että ihmiset saavat hänestä luultavasti melko vääristyneen kuvan ja loput kokivat, että heidän ilmentävänsä kuva esittää heitä selvästi. Osallistujille oli ominaisinta välittää itsestään kuvaa luotettavana ja hyvin pärjäävänä. Lisäksi oli tärkeää näyttäytyä positiivisena ja, että oma elämä on hyvin hallinnassa. Vastaajat kertoivat myös identiteettien rakentuneen ehkä hieman vahingossakin. Saattoi esimerkiksi olla, että jossain vaiheessa oli alkanut käyttää paljon aikaa laittautumiseen ja huolittelusta ulkonäöstä oli tullut osa identiteettiä.

Yksi haastateltavista pohti, että vaikka verbaalisesti olisikin totuudenmukainen itsestään, voi ulkoisesti silti olla vaikeaa ilmentää aitoa itseään. Yleisesti ottaen haastateltavat toivoivat välittävänsä itsestään kuvaa mahdollisimman omana itsenään, mutta se oli haastavaa.

Haastateltava, jolle pukeutuminen oli tärkeä itseilmaisun muoto, kertoi tietoisesti pyrkineensä muokkaamaan tyyliään lisäämällä värikkämpiä ja omasta tyylistä poikkeavampia vaatekappaleita vaatevalikoimaansa. Tämä tyylin muokkaaminen oli yhteydessä myös identiteetin muuttumiseen kilpaurheilu-uran loppuessa. Siihen asti urheilulajinomainen pukeutumiskulttuuri oli ohjannut pukeutumista vahvasti. Haastateltavat tuntuivat tasapainottelevat sen suhteen, kuinka yksilöllisesti haluavat tulla nähdyksi.

Kuva 9. Editorial (Noora Nilsén 2023)

"No mä varmaan sitä epävarmuutta peittelen ja että miten paljon mä mietin muitten mielipiteitä. Tai sitä että ei pidä itsestään."

Yläkoulu mainittu

Yläkoulu-aika vaikuttaa olleen merkittävä ajanjakso pukeutumistyylin rakentumiselle. Koulussa tapahtuneella kiusaamisella tai viattomaltakin vaikuttaneilla kommentteilla on vaikutusta pukeutumisvalintoihin edelleenkin. Yksi haastateltavista kertoi, että koulu-aikaan pukeuduttiin lähes kaikki samalla tavalla ja se vaihe on vaikuttanut vahvasti pukeutumisidentiteettiin. Voi olla esimerkiksi vaikea tottua pukeutumaan itselleen uudentyyppisiin vaatteisiin, vaikka ne olisivatkin hänen mielestään hienoja. Jotkut erikoisemmat vaatteet saattoivat myös aiheuttaa häpeää. Toinen haastateltava taas kertoi, että kadotti opiskeluaikoina oman tyylinsä ja alkoi pukeutua ulkoisten vaikutusten mukaan. Myöhemmin hän on etsinyt uudestaan oman tyylinsä takaisin.

Myös muusta ympäristöstä, kuten vanhemmilta opittuja pukeutumiskäsityksiä vaateen hyvästä istuvuudesta kerrottiin olleen vaikea rikkoa. Nuoruudessa oli saattanut myös syntyä joitakin valheellisia uskomuksia esimerkiksi paksuista jaloista ja nämä uskomukset jollain tavalla leijuvat mielessä edelleenkin.

Ulkonäkö ja terveys

Kehollisista asioista keskusteltaessa lähes jokainen haastateltava peittelee keskivartaloaan, ja kolmella peittelyyn liittyy mukaan myös pepu ja reidet. Ne haluttiin joko peittää tai näyttää mahdollisimman imartelevana. Etenkin vatsamakkarat tai "tursotukset" häiritsivät. Naisiksi identifioituvilla suhtautuminen omiin muotoihin vaihteli; osa halusi peitellä niitä ja osa taas peitellä niiden puutetta. Yksi kertoi piilottelevansa reisien arpia ja välttelevänsä siksi sorttien käyttöä. Myös skolioosia ja kasvojen epäsymmetriaa haluttiin peittää. Skolioosin ei haluttu näkyvän, sillä haastateltava tunsi näyttävänsä sairaalta ja ehkä vähän lapsenomaiselta ja heikolta. Lisäksi yksi kertoi peitelleen kaulassa ollutta vyöruusua.

Hyvää terveyttä ja kuntoa kaikki haastateltavat halusivat korostaa. Myös huonoryhtisyys mainittiin useasti, sillä sitä ei haluttu näyttää, vaikka se koettiin myös vaikeaksi peittää. Se mainittiin pariin otteeseen niin, että osallistujat olivat lievästi järkyttyneet nähdessään ryhtinsä jonkun muun ottamassa kuvassa.

Kaksi mieheksi identifioituvaa vastaajaa pyrkivät korostamaan kypsyyttään ja aikuismaisuuttaan myös pukeutumisessa. Lisäksi miesosallistujilla korostettavat asiat vaihtelivat; yksi pitkäksi ja harteikkaaksi itsensä kokeva kertoi käyttävänsä mielellään jotain kapecta korostavaa ja toinen taas vältteli näyttämästä pienikokoiselta. Yleisesti miehiksi identifioituvia mietitytti lihaksikkuus.

Eräs haastateltava pohti, että monia asioita ei näytetä, koska niitä ei nähdä positiivisina ja lopulta kaikki vain pyrkivät suojelemaan itseään. Osallistujat tunnistivat, että sen tiedostaminen, että muutkin painivat samanlaisten asioiden kanssa, helpotti asioiden käsittelyssä. He uskoivat, että muistakin tuntuu heikoilta ja keskeneräisiltä. He kuitenkin kertoivat, ettei sitä yleensä siinä kaikista huonoimmassa tunnetilassa yleensä muista. Haastateltavat myös pohtivat, mitä voisi laittaa päälle, että näyttäisi siltä, miltä itsestä tuntuu ja miten se voisi myös keventää oloa.

Yksi osallistujista kuvaili, että mielenterveysongelmien takia on välillä tosi vaikeaa olla hän. Tähän vaikuttaa se, että hän ei aina tunne tietävänsä kuka on, mutta kokee tärkeäksi sen tietämisen. Se myös johtaa asian piilotteluun, ja siihen, ettei haluaisi näkyä ollenkaan.

Suojakuoret ja paljastuminen

Suojakuoret auttavat haastateltavia selviytymään; ne saattavat tuoda varmuutta ja niillä voidaan yrittää parantaa omaa mielialaa. Suojakuorista haastatteluissa mainittiin itseironia ja huumori, mitkä liitettiin siihen, että on ensin tuotava epävarmuudet itse julki ennen kuin joku muu ehtii iskeä niillä. Lisäksi muutama mainitsi eri roolin vetämisen päälle eri tilanteissa ja se vaikutti myös pukeutumiseen. Näitä rooleja oli myöhemmin vaikea lähteä rikkomaan, kun samojen tilanteiden ihmiset olivat tottuneet niihin. Toisaalta osallistujat kokivat myös vaikeaksi tunnistaa omia suojakuoriaan.

Yksi haastateltavista kertoi, että ollessaan alakuloinen hän piilottaa sitä keskittymällä ulkonäköön meikkaamalla ja pukeutumalla erityisen värikkäästi ja kivasti. Sillä tavoin hän pystyy myös mahdollisesti manipuloimaan omia tunteitaan saadakseen paremman olon. Hän kertoi myös, kuinka ahdistuneena hän kuitenkin patistaa itsensä menemään ja tekemään ja hiljentää näin negatiiviset tunteensa. Hän on nuorena omaksunut, että aina on pakko pystyä, tehdä ja mennä.

Toinen osallistujista kertoi, että ujuden ja jännityksen voi jyrätä rohkeudella. Hän myös ajattelee, että on välillä liian aito ja joutuu peittämään aitouttaan, ettei se olisi liikaa muille ihmisille. Osittain siitä syystä hän välttelee puhumasta suoraan; sekin on keino suojella itseään.

Osaa haastateltavista pelotti ajatus siitä, että ihmiset näkisivät heidät kokonaisina ja paljaina, kaikki puolet näkyvillä. He kokivat, että heidän kontrollinsa itsestään olisi viety. Osasta se ajatus taas tuntui vapauttavalta.

Osallistujat kokivat olevansa paljaimmillaan, kun he olivat täysin omia itsejään, paljastivat haavoittuvaisuutensa läheisilleen tai kun muut ihmiset huomasivat, kuinka paljon he välittivät muiden ajatuksista. Myös aseettomuus epävarmassa ja hämmentyneessä tilanteessa koettiin paljaaksi. Silloin ei ole kykyä suojella itseään.

Yksi haastateltavista kertoi saavansa välillä paniikkikohtausten alkua, jos hänellä on tiukka tai avonainen paita päällään ja joku vanhempi mies katsoo häntä. Hänen oli vaikea ymmärtää, mistä se johtuu, mutta sellaisissa tilanteissa luultavasti väärin nähdyksi tuleminen aiheuttaa fyysisen reaktion ja tunteen. Tämä linkittyi vallan tunteen pois-saoloon, sillä se saattoi tapahtua esimerkiksi töissä, muttei sen sijaan esimerkiksi yökerhossa.

Omaa viallisuuttaan haastateltavat olivat opetelleet hyväksymään osana itseään. Myös itseensä tutustuminen oli auttanut ulkopuolisiin paineisiin. Kun oli oppinut ymmärtämään itseään, tajusi myös sen, ettei kannata verrata itseään muiden eroavaisuuksiin. Se, että useampi haastateltavista kertoi, että viallisiksi koetuiden asioiden esiintuomisen itsesäälinä tai suurena numerona, kertoo mahdollisesti siitä, että niiden esiintyminen on harvinaista kulttuurissamme.

Vastauksista oli havaittavissa pelkoa tulla nähdyksi jonkunlaisena, jollainen ei oikeasti ole. Vastaajat kokivat kaikista epämukavimmaksi ajatuksen pukeutumisesta joksikin, mikä ei ilmennä heitä. Se saattoi olla esimerkiksi tietyn tyylinen vaate tai liian feminiiniseksi koettu asu.

3.3 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuudella laadullisessa tutkimuksessa tarkoitetaan, että tutkimuskohde ja tulkittu materiaali ovat yhteensopivia keskenään eikä tulkintaan ole vaikuttanut virheelliset tai satunnaiset tekijät (Vilkka 2021, 155). Haastattelutulosten tulkinta pyrkii täsmäämään tutkimuksen laajuuteen ja sen menetelmiin.

Tutkimuksen otos on hyvin pieni, joten sen tulokset eivät ole yleistettävissä. Lisäksi haastattelu jo tutkimusmenetelmänä korostaa yksilöä, joten tutkimuksessa on saatu syvällistä tietoa ainoastaan näistä yksilöistä. Aihepiiri on kompleksinen ja tutkimustulokseen vaikuttavat monet asiat. Vaikka otos koostui toisistaan eroavista yksilöistä, ei kukaan heistä esimerkiksi hanki vaatteitaan pääasiassa isoista marketeista kuten suuri osa suomalaisista. Toisaalta haastatteluista nousi esiin yksittäisiä, melko universaaleja asioita, jotka voivat olla jos-sain määrin yleistettävissä.

Tutkimus nojaa ihmisen omaan tietoisuuteen ja tämän tietoisuuden paikkaansa pitävyys vaihtelee. Siksi haastattelutuloksiin on suhtauduttu kriittisesti. Toisaalta myös tulkittuun tietoon nojaavassa tutkimuksessa ei voida löytää yksiselitteisen totuudellista tietoa, vaikka objektiivisuuteen onkin pyritty. On otettava myös huomioon, vaikuttaako hypoteesi saatuihin tuloksiin eli onko tulkintaa muokattu, jotta se saataisiin vastaamaan hypoteesia. Tuloksinassa on tavoiteltu totuudenmukaisuutta parhaan mukaan. Tutkimustuloksiin nostetut asiat ovat kuitenkin valikoituja.

3.4 Johtopäätökset

Tutkimuksen hypoteesissa oletin ihmisten peittävän ja paljastavan itsestään asioita pukeutumisellaan. Hypoteesi piti paikkaansa, mutta kohderyhmä ei mielellään käyttänyt sanaa ‘peittää’ asioista, joita ei näyttänyt itsestään. Oletin haastattelutuloksista paljastuvan myös voimakkaammin negatiivisiksi koettuja piirteitä, esimerkiksi kateutta, ilkeyttä, tuomitsemista tai kapeakatseisuutta jotakin asiaa kohtaan. Toisaalta on luontaista työntää kokonaan pois mielestä sellaiset puolet, joita ei toivoisi omaavan. Myös sisäisten epävarmuuksien paikantaminen oli haastateltaville haastavaa. Haastatteluista saadut vastaukset olivat jokseenkin oletettuja, mutta toisaalta niillä saavutettiin myös piilossa olevaa, ennalta arvaamatonta tietoa. Haastateltavat saattoivat esimerkiksi todeta, etteivät olleet aiemmin tiedostanut joitain asioita, joita vastaukset toivat pintaan.

Tutkimus tarjosi uutta tietoa ja lisäsi syvällistä ymmärrystä tutkitusta aiheesta. Pukeutumisen sosiaalipsykologiassa puhutaan usein ilmiöistä yleisemmässä muodossa, jolloin niissä tunnustetaan, että pukeutumisella korostetaan ja peitetään asioita, mutta ei oteta kantaa siihen, mitä asioita. Koska tutkimuksen tavoitteena oli selvittää peitettäviä asioita, siinä ei määritelty etukäteen, mitä ne ovat. Siksi tutkimuksen luonne oli avoin ja siinä seurattiin yksilöllisesti esiin nousseita asioita. Tavoitteet konkreettisten asioiden selvittämisestä toteutuivat, mutta jatkotutkimuksia näiden esiin nousseiden asioiden yhteydestä pukeutumiseen kannattaisi tehdä. Ylipäätään ihmisten alitajuista pukeutumiskäyttäytymistä olisi mielenkiintoista tutkia lisää, sillä niin paljon siihen liittyviä päätöksiä tehdään miettimättä miksi. Ajatusten herättäminen ja omiin ajatuksiin tutustuminen auttaa ymmärtämään ja tutustumaan itseensä paremmin.

Tutkimustuloksista keskeisimpiä yleisellä tasolla ovat eri epävarmuuksien yleisyys ja niiden vahva vaikutus toimintaan ja valintoihin. Toisena tulevat juuri epävarmuuksiin liittyvä muiden mielipiteiden miettiminen itsestä ja näiden mielipiteiden mukaan toimiminen. Nämä teemat eivät ole uusia tai yllättäviä, mikä taas toisaalta tekee niistä juuri niitä, sillä niiden käsittely ja esiin tuominen on niin vähäistä ja yleisesti näkymätöntä. Haastatteluista oli tulkittavissa kehityskulku, jossa ympäristöstä omaksutaan paljon toimintatapoja ja normeja lähes huomaamatta, minkä jälkeen havahdutaan siihen, ettei tiedä kuka on tai miksi toimii näin. Tämän vuoksi olemme tottuneita välittämään itsestämme sellaista kuvaa, että elämme kontrollin kahleissa. Silloin yhteyden voi luoda vain rooliin eikä ihmiseen. Tutkimuksessa koin tärkeänä joidenkin sellaisten yksittäisten asioiden esiin nostamisen, mikä ei välttämättä isossa kuvassa ole niin merkittävää, mutta voi tarjota yksilöille vertaistukea ja edistää yhteyden tuntemista.

Aihetta pohtiessa on otettava huomioon, että avoimista ihmisistä tulee usein autenttisempi kuva kuin luontaisesti yksityisistä ihmisistä. Heidän saattaa myös olla helpompi ilmaista itseään vapaammin sellaisena kuin on.

Vaikka inklusiivisuus ja diversiteetti ovat lisääntyneet mediakuvastossa viime vuosina, se ei yleensä yletä miesoletettuihin asti. Lisäksi tilanne tuntuu olevan usein sellainen, että esimerkiksi kampanjasta löytyy yksi diversiteettiä tuomaan tullut malli ja loput ovat ‘normaaleja’ malleja. Onneksi esimerkkejä löytyy myös kokonaisuuksista, joihin on roolitettu aidosti vain monia erilaisia ihmisiä.

Haastateltavien palautteen mukaan he kokivat tärkeäksi tällaisten asioiden pohtimisen, ja näiden teemojen käsitteleminen lisäsi ymmärrystä omista toimintatavoista ja valinnoista. Nuorten lisääntyneet mielenterveysongelmat ja haastatteluista ilmi käyneet epävarmuudet vahvistavat ajatusta siitä, että näiden asioiden esille nostaminen on tärkeää. Lisäksi tutkimus tarjoaa muille vaatetusalan työntekijöille katsauksen pukeutumiseen liittyvästä ajattelusta ja syvällistä tietoa vaatteiden käyttäjäistä.

Kuvat 12 & 13. Editorial (Noora Nilsén 2023)

4 Suunnittelutyö

4.1 Malliston taustat

Kohderyhmä

Malliston kohderyhmänä on epävarmat ihmiset, joiden ei tarvitse esittää itsevarmaa, vaan he voivat hyväksyä ja ilmentää viallisuuttaan. Heidän ei tarvitse piiloutua vaatteidensa kanssa, vaan he voivat kokea vapautta saadessaan esiintyä omina itsenään. He etsivät vaatteita, jotka paljastavat heidät enemmän kuin peittävät. He ovat ajattelevia ja haluavat olla helposti lähestyttäviä sekä luoda syvällisempää yhteyttä muihin. He toivovat ilmentävänsä itsestään ja henkilökohtaisista kokemuksistaan autenttista kuvaa. Maailma ei näyttäydy heille mustavalkoisena, vaan he ymmärtävät asioiden monimutkaisuuden. He ovat avoimia, oikeudenmukaisia ja arvostavat moninaisuutta ja vastuullisuutta. He toivovat vaatteiltaan prosessin läpinäkyvyyttä, laadukkuutta ja innovatiivisuutta. Malliston vaatteet hyväksyvät, eivätkä pakota muuttumaan. Ne ei tarjoa tyyllillistä roolia, jonka taakse piiloutua. Mallistoa ei ole suunniteltu kaupalliseen sarjatuotantoon, vaan ennemmin tilauksesta tehtäviksi tuotteiksi.

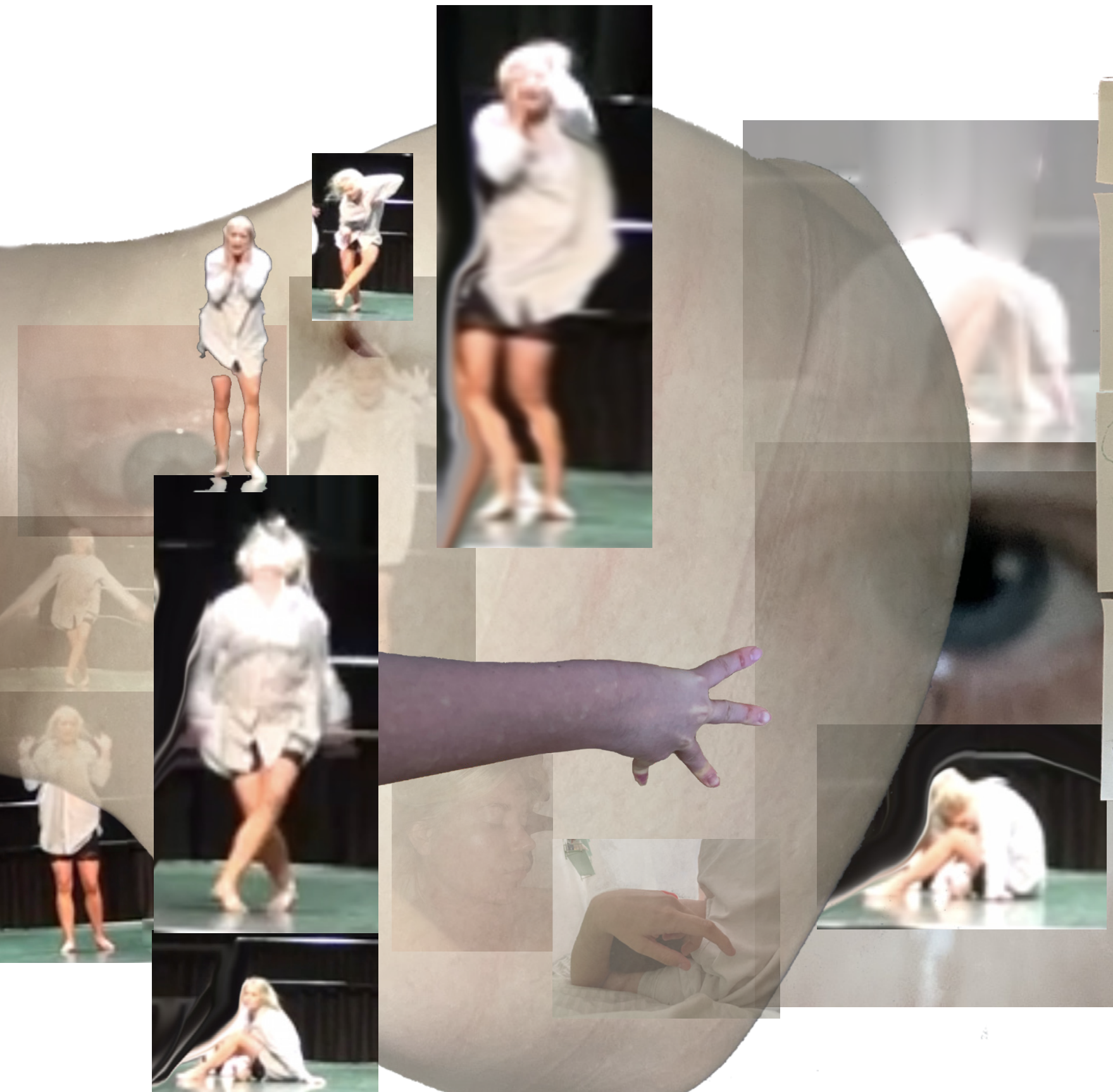
Mallisto rakentuu haastattelusta saatujen vastauksien pohjalle. Siksi sen teemoja ovat kipu, keskeneräisyys, epäsymmetrisyys, rooleihin tunkeutuminen ja normittomuus. Lisäksi siinä on funktionaalisia ja lapsellisia piirteitä. Vastausten perusteella vaatteita ei myöskään jaotella naisten tai miesten vaatteiksi, vaan niitä voi käyttää kuka vain. Aivan kuten suunnitteluvaiheessa on vältetty luomasta tiettyä tyyliä edustavaa mallistoa, ei ole myöskään ollut aikomuksena luoda feminiinistä eikä maskuliinista tyyliä. Malliston kohderyhmä ei kuitenkaan ole tutkimuksen kohderyhmä.

Materiaalit

Materiaalivalintoja rajasi omat arvot. Kaikki kankaat ovat joko kierrätyskeskuksista tai pakan päitä. Siksi niiden koostumukset eivät ole selvillä. Asun 6 hame ja asun 5 yläosa on tehty zero waste -menetelmällä. Lisäksi kaikissa valinnoissa on pyritty mahdollisimman kestäviin ja ekologisiin valintoihin. Funktionaalisuutta tukivat materiaalivalinnat, kuten joustavat kankaat ja vedenpitävät vetoketjut. Pukukangas symboloi arkisuutta, minkä ideana oli, että outoudella ei ole aikaa eikä paikkaa, vaan se kuuluu jokapäiväiseen elämään. Myös värit vaikuttivat valintoihin siten, että halusin käyttää ahdistusta symboloivia kalpeita sävyjä sekä lähes ihon väristä neulokangasta, joka esittää valeihoa. Koska materiaalien määrällisyyden saatavuus oli rajattua niiden luonteen vuoksi, pyrin luomaan mallistoon yhteneväisyyttä toistuvilla elementeillä.

4.2 Tutkimustuloksista mallistoon

Kuva 14. Muodin tutkimusta kivusta ja haavoittuvuudesta

Kuva 15. Vastausten visualisoinnin suunnittelua. Ympäröidyt kohdat haastatteluista saatuja vastauksia ja muut pohdintaa siitä, miten näitä voidaan visualisoida.

Kuvakollaasit 16 ja 17. Ryhti- ja skolioositutkimusta

Suunnitteluprosessi lähti liikkeelle ideoiden pohjalle syntyneistä vapaista ja nopeista kokeiluista. Lisäksi suuressa roolissa suunnitteluprosessissa toimi oma keho.

Suunnitteluprosessi alkoi esiin nouseiden teemojen jäsentelyllä ja muodin tutkimuksella. Lähdin ensin ulkoisista asioista liikkeelle, joista päätin nostaa mukaan skolioosin ja sen epäsymmetrisyyden, huonoryhtisyyden ja keskivartalon epävarmuudet. Lapsellisuus näkyy malliston yleisilmeessä. Lisäksi mallistossa on piirteitä keskeneräisyydestä sekä miellyttämisestä ja kommentoinnin pelosta syntyneistä kahleista, jotka kuvaavat myös aseettomuutta.

Ahdistusta on kuvattu piiloutumisen halulla, turtuneella ololla ja kalpeudella. Epävarmuudesta kumpuavaa defensiivisyyttä ja pelkoa on kuvattu liioittelulla ja ylimielisillä, koppavilla muodoilla, kuten haarniskamaisilla ja kulmikkailla olkapäillä. Pelkoon liittyy myös kiihtynyt hengitys, hikoilu ja huimaus. Häpeään liittyy valahtaneet olkapäät ja rinnan ahdistus. Häpeään, ahdistukseen ja pelkoon liittyy rintaa puristava tunne, jota kuvataan useassa asussa toistuvalla rinnan ja kaulan alueen kiristävyydellä, josta syntyy ahtaudesta johtuvia laskoksia.

Haurautta ja herkkyyttä sekä sitä, kun oma voima on viety, esitetään läpinäkyvällä neulosmateriaalilla. Myös haavoituttavaa ja sotkuista puolta yritetään tuoda esiin.

Eri asuun hypänneet hihat kuvaavat sitä, miten välillä kadottaa itsestään osia muiden mielipiteille. Lisäksi tätä pyritään kuvaamaan jumissa ololla eli vaikeudella liikkua oman tahtonsa mukaan ja epävarmuutta, kun ei tiedä mihin suuntaan liikkua.

Vaatteet näyttävät epämukavilta, mikä kuvastaa sitä, miltä haastateltavista tuntui, mutta he eivät halunneet sen näkyvän. Huppu kuvaa tunnetta nurkkaan ajetusta olostä sekä piiloutumisen halusta, kuten myös kauluri.

Kiiltävyys luo illuusion kuoresta, jonka läpi ei pääse ja joka heijastaa vaan ulkopuolista sosiaalista ympäristöä takaisin. Kovan näköiset muodot kuvastavat myös kovaa kuorta ja niihin on yhdistetty elementtejä, jotka pääsevät ulos näistä kuorista.

4.3 Suunnitteluprosessi

Kuva 18. Ryhti- ja skolioositutkimusta, nopeita protoja

Kuva 19. Alustava line-up

Kuva 20. Keskivartalon ja vatsamakkaroiden paljastaminen

4.4 Prototypointi ja työskentely

Kuva 21. Asun 1 prosessia

ASU 1

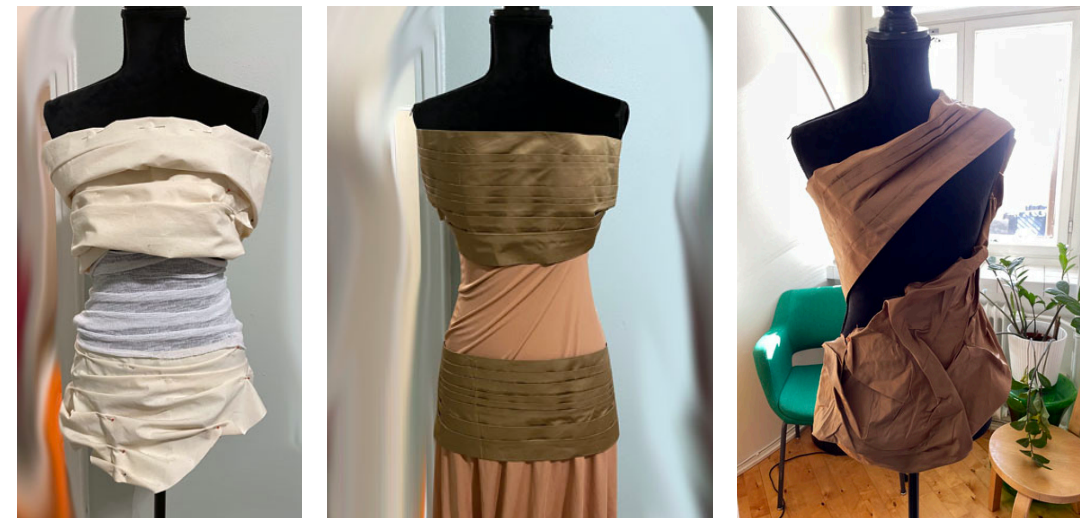
- kommentoinnin pelosta + miellyttämisen tarpeesta syntyvät hahleet
- häpeästä valahtanut olkapää
- sairaudellisuus - epäsymmetrisyys - ulokkeet
- huono ryhti
- ahdistuksesta kalpeus
- piiloutumisen tarpeesta vitta, joka symboloi suojakuoren

alla olevaa, näkyville tuotua haavoittuvuutta

- neuloksesta syntyvä tärinän vaikutelma pelosta
- ahdistuksesta puristava kaula

ASU 2

- epämukavuus
- rinnan ahdistus
- kahle selässä
- vatsamakkarat
- valahtanut olkapää
- menettänyt itsestä osia - hihat
- ~~happamisuus~~
- suojakuoret
- haavoittuvuus
- haarniskamaisuus (shortsit)

Kuva 22. Asun 2 prosessia etenemisjärjestyksessä

Kuva 23. Asun 2 shortseihin tuleva kehosta irrallaan oleva, epäsymmetrinen, panssarimainen rakenne

Kuva 24. Asun 3 takin prosessia ja prototyyppejä

Kuva 25. Epäsymmetri-
syyttä housujen lahkeisiin
tuodaan tekemällä toinen
lahje jäykästä taftikankaasta
ja toinen laskeutuvasta ja
joustavasta neuloskankaasta.

ASU 3

- sairaudellisuus, skolioosi
- epäsymmetrisyys
- normittomuus
- haarniskamaisuus (olkapäät)
- defensiivisyydestä
- kahleet + keshivartalopävar-
muus (paita)
- lapsellisuus

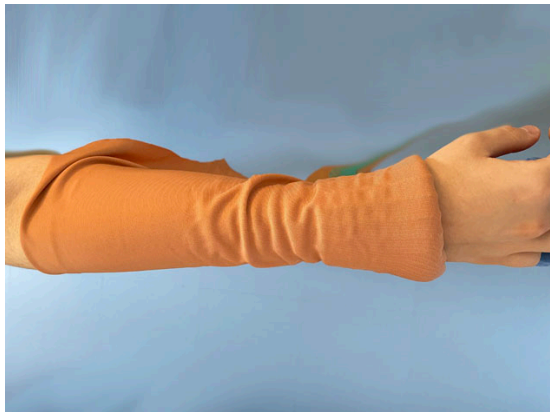
ASU 4

- piilottelu
- normittomuus
- defensiivisyys - haarniskamaisuus
- lapsellisuus
- epäsymmetrisyys
- yhdyssormisuus
- käsien kahleet ja illuusio
jalkojen jumissa olosta
- suoja kubri (kiiltävyys)
- haavoittuvuus (vuori näkyvillä)

Kuva 26. Asun 4 prosessia ja prototyyppejä

Kuva 27. Asun 5 prosessia ja prototyyppejä

ASU 5

- piilottelun tarve (ahdistus+häpeä)
- muodot ja niiden purttuminen
- epäsymmetrisyys
- halpeus
- funktionaalisuus

ASU 6

- rinnan ahdistus
- epämukavuus
- huono ryhti
- ahdistuksesta valahtanut olkapää
- epäsymmetrisyys
- käsi jumissa, kahle jaloissa

Kuva 28. Asun 6 prosessia ja prototyyppejä

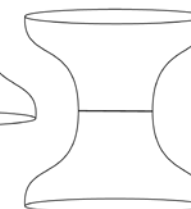
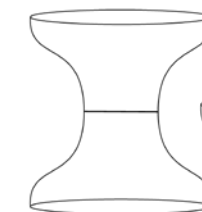
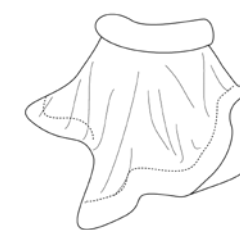
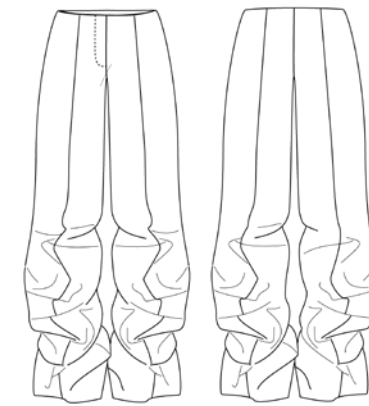
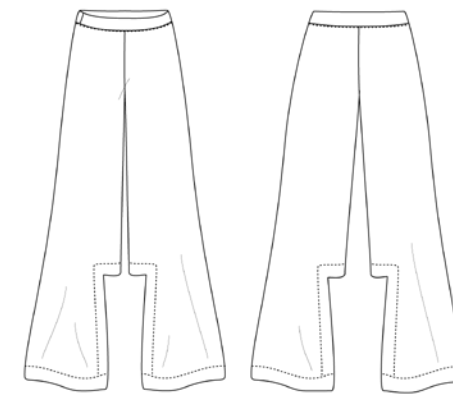
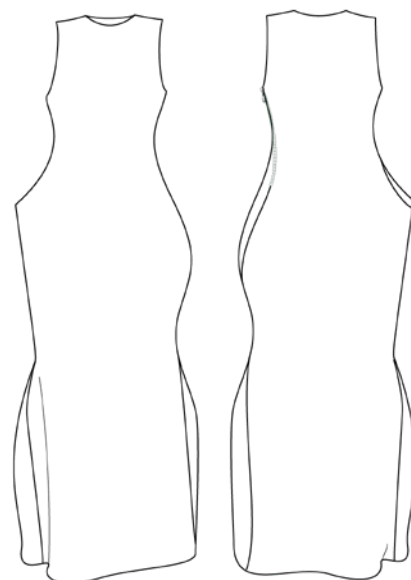
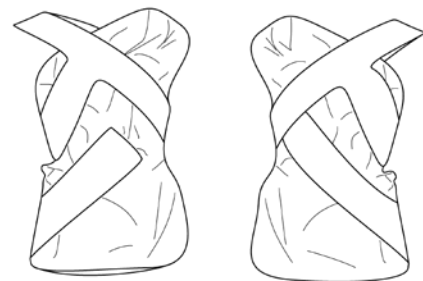
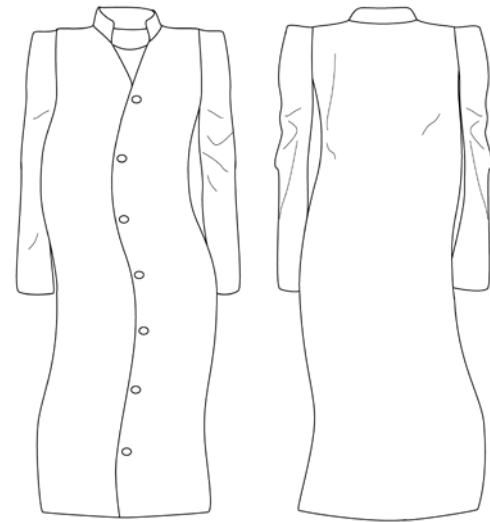
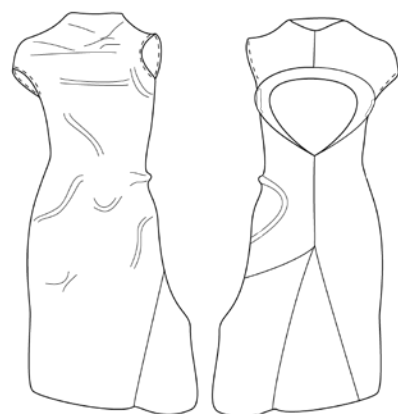
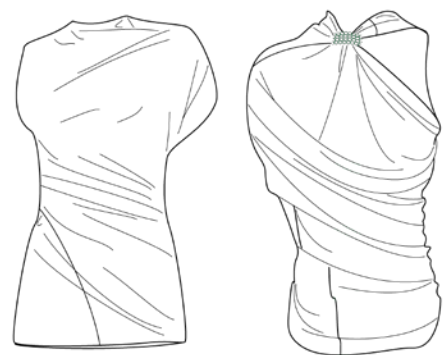
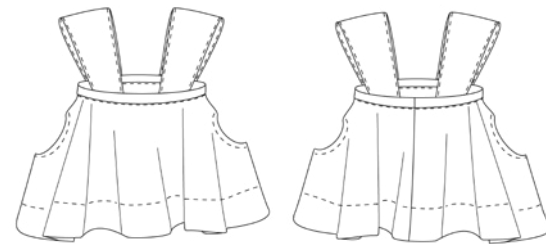
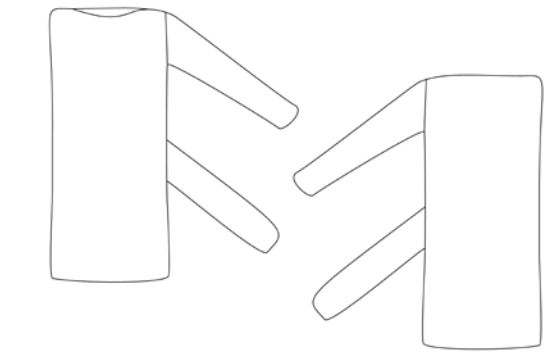

5 Peittelen mut -mallisto

5.1 Mallistokartta

5.2 Malliston esittely

Kuva 30. Line-up eli mallisto kokonaisuudessaan

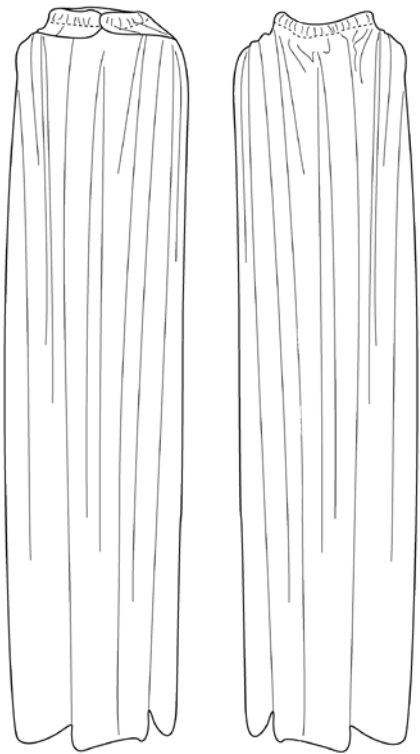
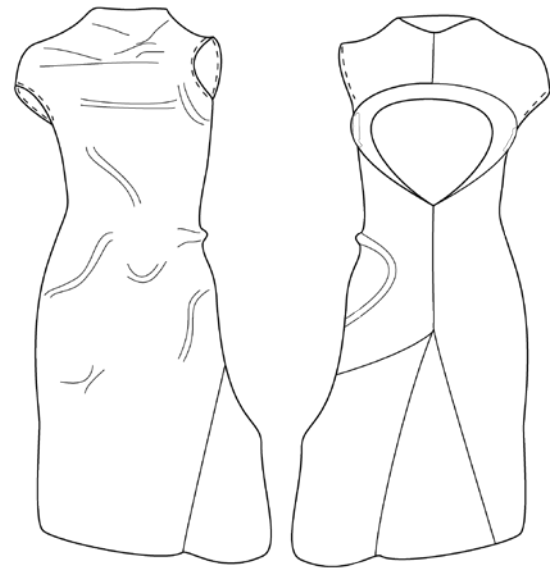

Asu 1

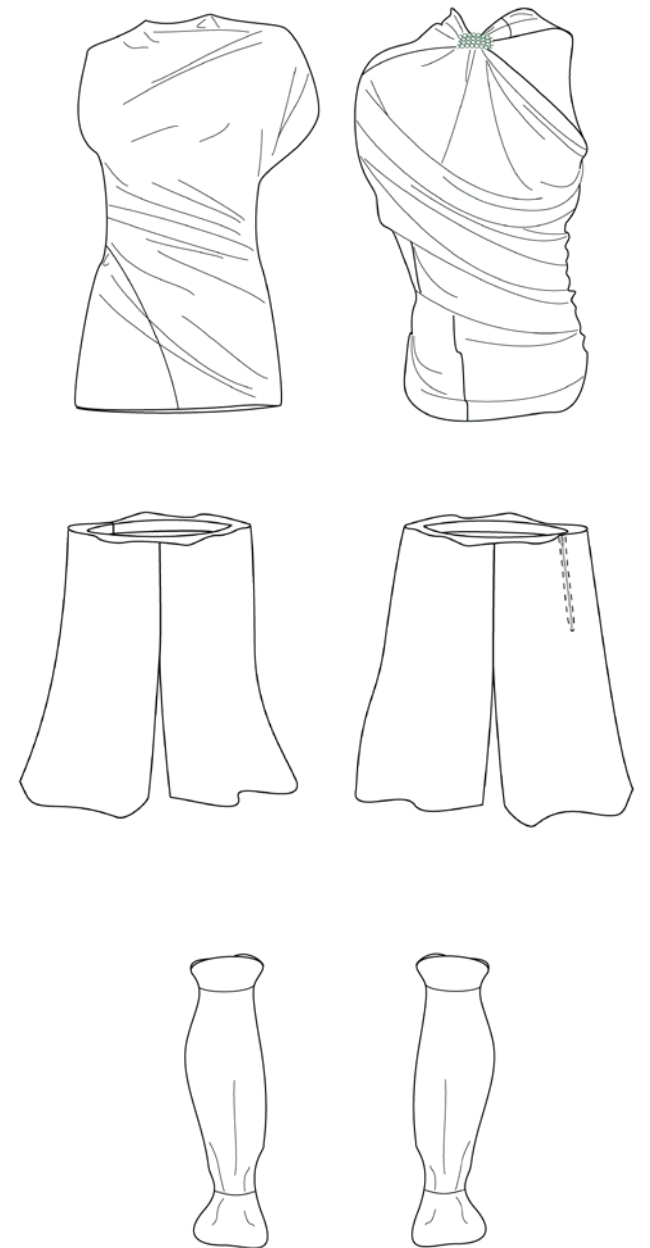
Kuva 31. Asu 1

Asu 2

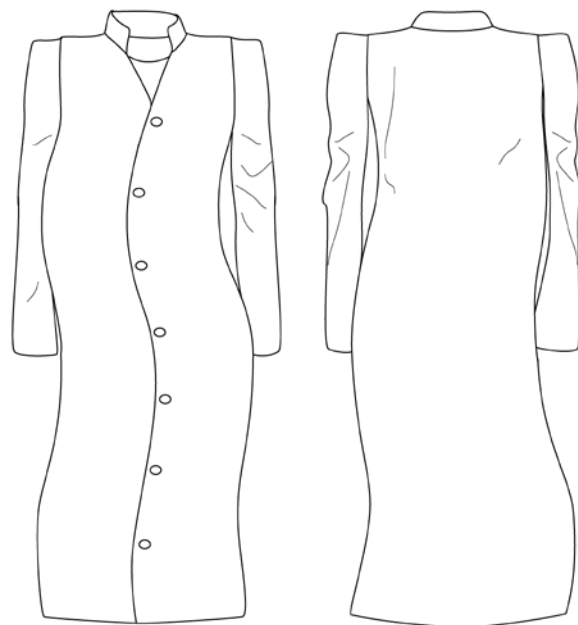
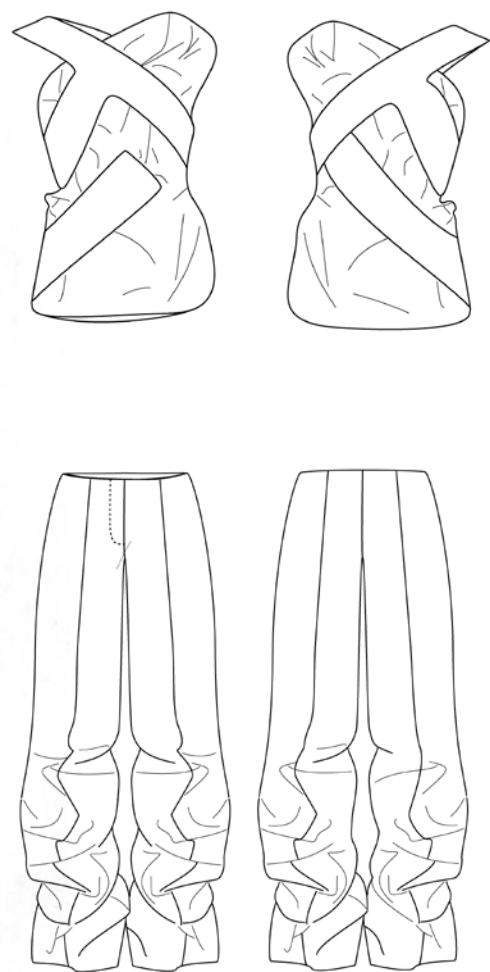
Kuva 32. Asu 2

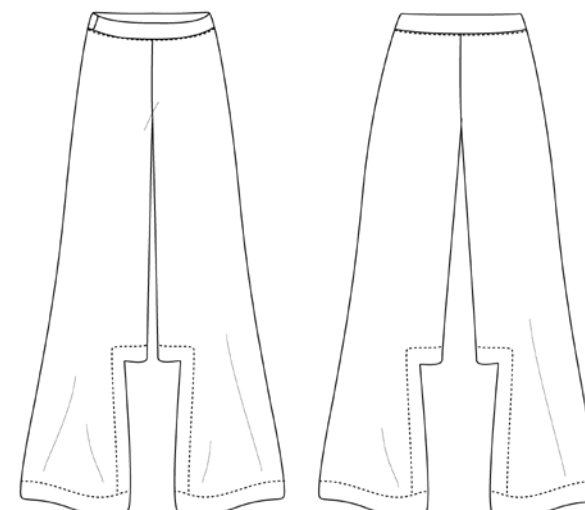
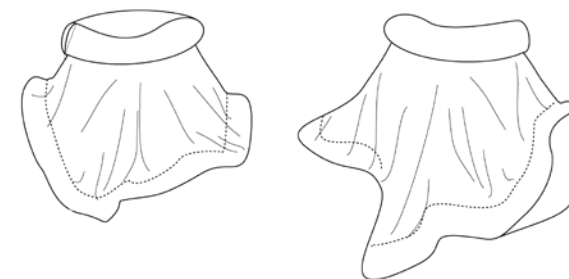
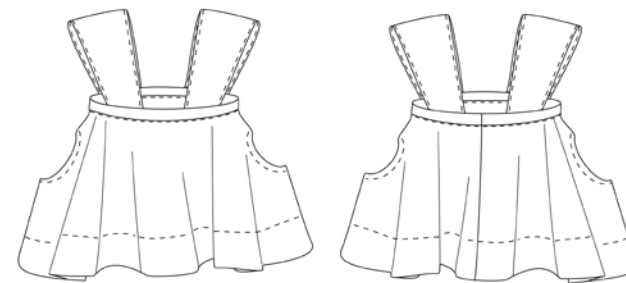
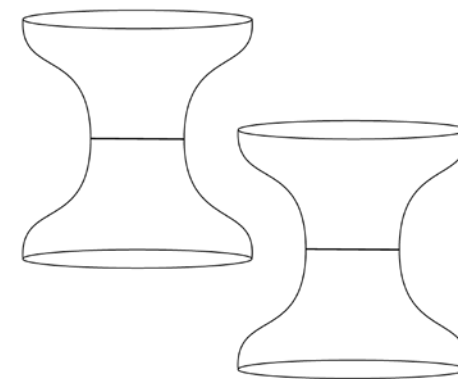

Asu 3

Kuva 33. Asu 3

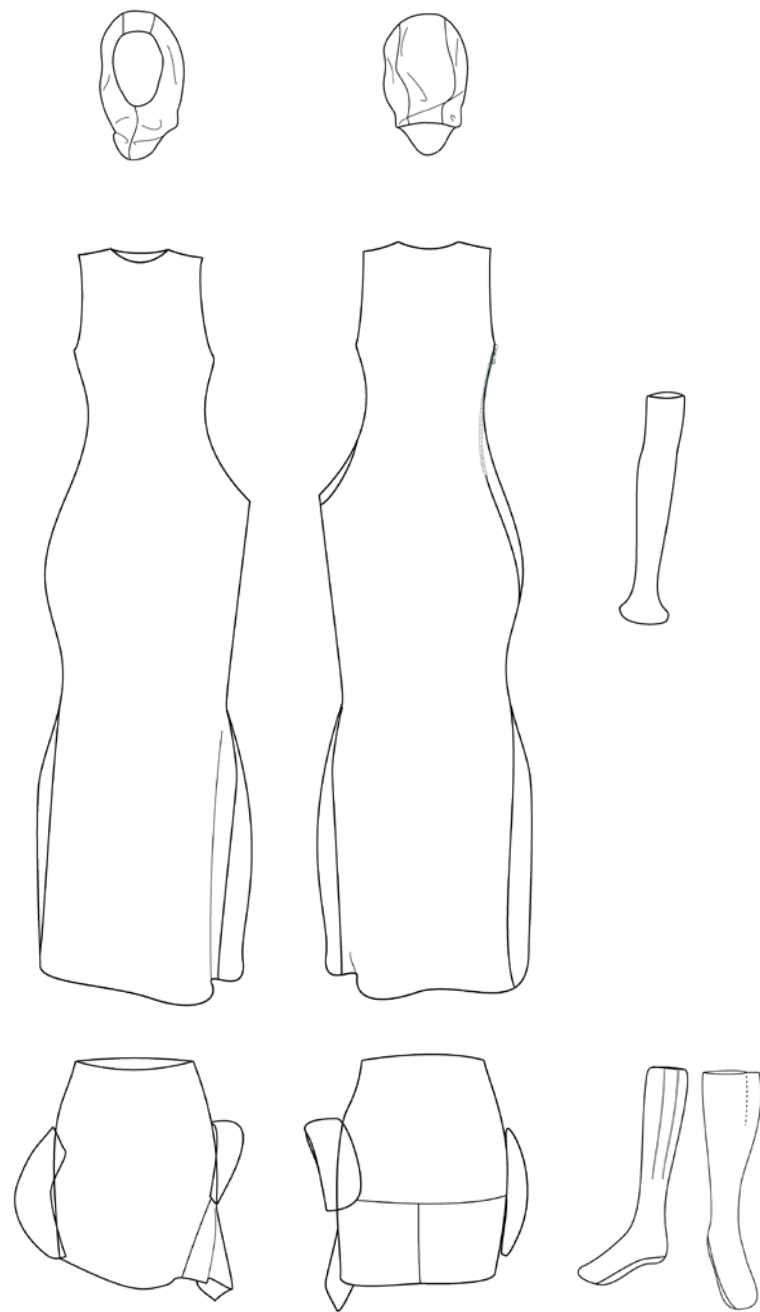
Asu 4

Kuva 34. Asu 4

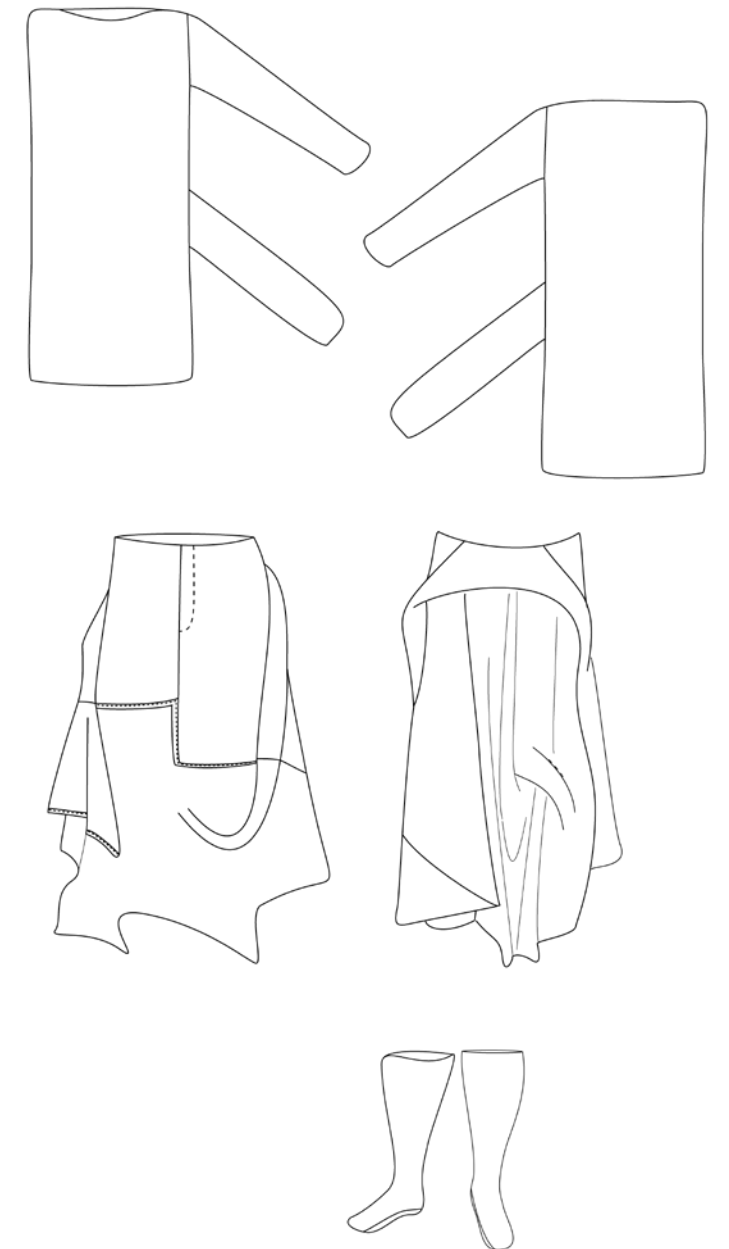

Asu 5

Kuva 35. Asu 5

Asu 6

Kuva 36. Asu 6

5.3 Editorial-kuvat

Kuvat: Noora Nilsén
Mallit: Bagge (Brand) ja Angelina (FMA)
Meikki: Roosa Leino
Tila: Isku

Kuva 37. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

Kuva 38. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

Kuvat 39, 40 & 41. Editorial (Noora Nilsén 2023)

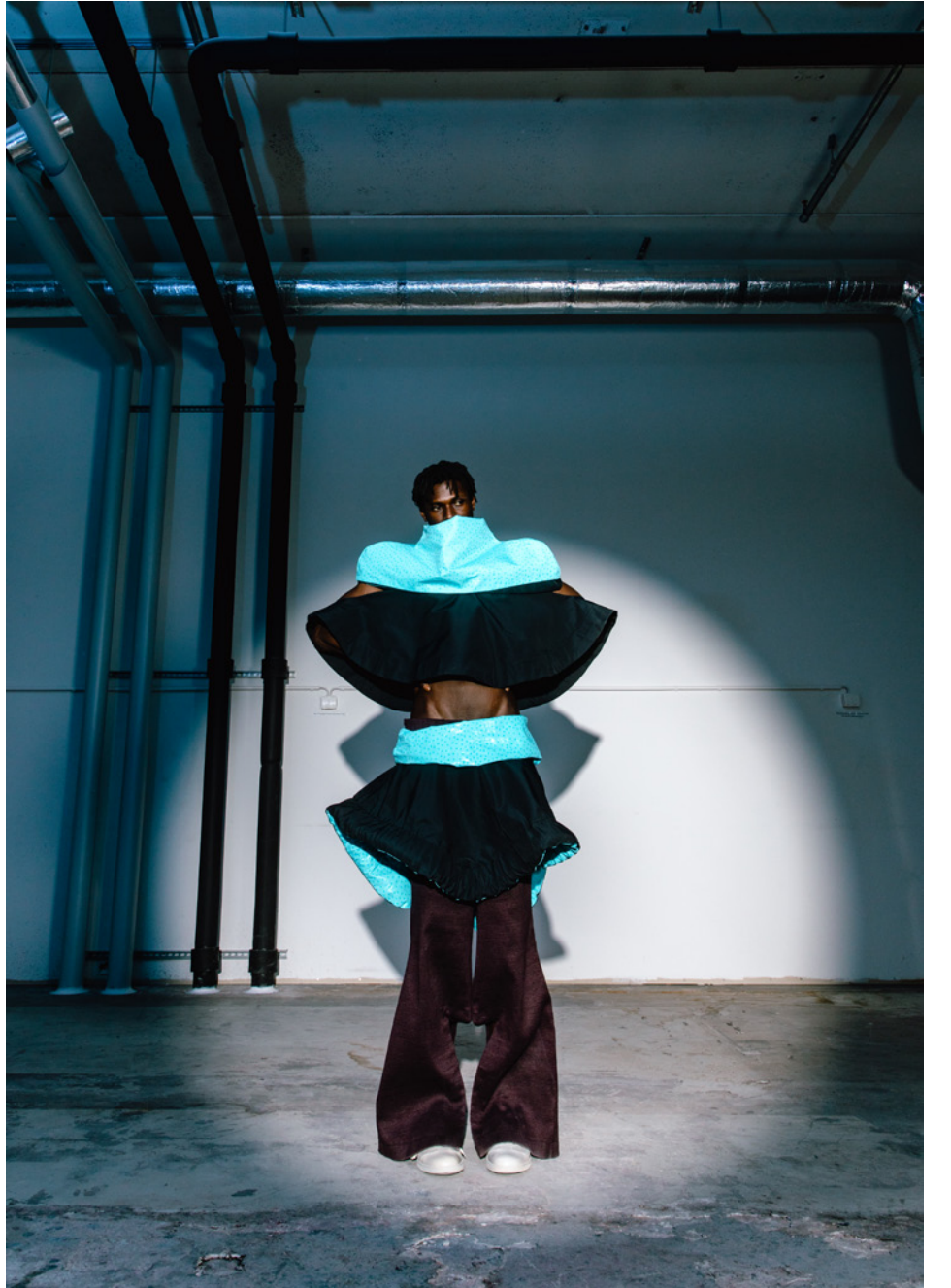

Kuvat 42 & 43. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

Kuvat 47 & 48. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

5.4 Yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä kohderyhmä itsestään peittää ja miten näitä asioita voidaan paljastaa puettavalla muotoilulla. Kun meillä on loputon määrä ulkonäköjä, elämiä, pukeutumistyyliä ja piirteitä tavoitettavissa, se saa meidät heijastamaan näitä itseemme. Itseensä tutustuminen auttaa kuitenkin vaimentamaan ulkopuolisia ääniä ja välittämään pukeutumisella autenttista kuvaa itsestä. Ehkä epävarmuuksista ei ole mitään tarvetta päästä eroon, vaan siitä illuusiosta, ettei niitä olisi.

Tutkimus lisäsi syvällistä ymmärrystä käyttäjistä ja heidän suhtautumisestaan pukeutumiseen. Koen saamani tiedon laajentaneen ymmärrystäni suunnittelijana.

Osassa vaatekappaleista lähdin liikkeelle kaavoittamisella, mikä oli hyvää oppia. Vahvuuteni on kuitenkin suoraan mallinukun päälle muotoilussa. Lisäksi materiaalilähtöisillä kokeiluilla ja nopeilla protoilla sain luotua kiinnostavampaa muotokieltä kuin luonnostelemalla, joten niiden avulla tämäkin mallisto pääasiassa syntyi.

Koin aluksi hankalaksi kokemuksellisten vastausten visualisoin, siksi lähdin liikkeelle kehollisista asioista. Ymmärsin kuitenkin, että viestit ovat aina subjektiivisia, eivätkä kaikki tajua tulkintojani kuitenkaan ainakaan ilman selityksiä. Jonkin verran kamppailin myös sen kanssa, kuinka ilmiselvää tulkintani tulisi olla; peitettyjen asioiden esittäminen oli tutkimuksen tarkoituksena, mutta en itse olisi halunnut paljastaa tulkintojani.

Malliston kehitysprosessi sujui hyvin ja mielestäni onnistuin visualisoimaan teemoja tavoittelemallani tavalla. Malliston onnistumista on kuitenkin vaikea arvioida objektiivisesti, joten jään odottamaan mallistosta heränneitä tulkintoja ja ajatuksia.

Aiheen tutkiminen nosti esiin teemoja, joihin voin tulevaisuudessa suunnittelijana syventyä. Koin tutkimuksessa käsiteltävät aiheet tärkeinä. Ne liittyvät olennaisina ajankuvaamme ja auttavat hahmottamaan tulevaisuuden skenaarioita.

Jäljelle jää kysymys, mitä peitän mallistolla, jonka tarkoituksena oli paljastaa.

Kuva 49. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

Lähteet

Back, K. 2020. Fashion, Needs and Consumption. Teoksessa Barnard, M. (toim.) Fashion Theory. A Reader. Routledge Student Readers. New York. 2. painos.

Barnard, M. 2014. Fashion theory - An introduction, Routledge.

Brown, B. 2022. Oprah Talks with Brené Brown About the Power of Being Able to Name Your Emotions. Viitattu 10.11.2022. Saatavissa <https://www.oprahdaily.com/entertainment/books/a38569758/brene-brown-o-talks/> Viitattu 10.11.2022

Buckley, C. & Fawcett, H. 2002. Fashioning the Feminine: Representation and Women’s Fashion from the Fin de Siecle to the Present. London: Berg.

Cachia, A. 2016. Disabling Surrealism. Teoksessa Millett-Gallant A. & Howie, E. (toim.) Disability and Art History (Interdisciplinary Disability Studies). Routledge; 1. painos.

Cope, J. 2020. Motivation and the fashion consumer. Teoksessa Huggard, E. & Cope, J. Communicating Fashion Brands (Theoretical and Practical Perspectives). Routledge.

Entwistle, J. 2015. The fashioned body - Fashion, dress & modern social theory. 2. painos. Cambridge: Polity Press, Malden: Polity Press.

Fletcher, K. 2008. Fashion, Needs and Consumption. Teoksessa Barnard, M. (toim.) 2020. Fashion Theory. A Reader. Routledge Student Readers. New York. 2. painos.

Flügel, J.C. 1950. The psychology of clothes, The Hogarth press LTD, William IV street, London and the Institute of Psycho-analysis.

Fukuyama, F. 2020 Identiteetti: Arvostuksen vaatimus ja kaunan politiikka. E-kirja. Docendo Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Gaudeamus

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino

Kaiser, S. 1990. The Social Psychology of Clothing. Symbolic Appearance in Context. Toinen painos. New York: Macmillan Publishing.

Mehic, A. 2022. Student beauty and grades under in-person and remote teaching. Viitattu 27.12.2022. Saatavissa <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S016517652200283X?token=7E8255B58FF7C351966ED5FFCB1A7D96E43A0821A4EDA7732273CCFE2944FEEDD6FFFDEF28E5A6E7AF2FD74A62248184&originRegion=eu-west-1&originCreation=20221227162751>

Seppänen, J. 2001. Katseen voima. Tampere: Vastapaino

Sutherland, M. 21.7.2022. Why an Authentic Brand is a Successful Brand. Saatavissa <https://www.forbes.com/sites/forbescommunicationscouncil/2022/07/21/why-an-authentic-brand-is-a-successful-brand/?sh=260f4e85371b> Viitattu 3.1.2023

Sutton, A. 2020. Living the good life: A meta-analysis of authenticity, well-being and engagement. Saatavissa <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S019188691930577X> Viitattu 17.1.2023

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 (Näkökulmia aloittel-
evalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin). 4.
uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Vänskä, A., Hokka, J. & Särmäkari N. 2022. Intiimin kosketus. Aalto-uliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, muotoilun laitos.

the WGSN Forecast team. 20.11.2020. Future Innovations 2023. Saatavissa <https://www-wgsn-com.ezproxy.saimia.fi/fashion/article/89181> Viitattu 14.11.2022

Kuva 1. Noora Nilsén 2023	Kuva 38. Noora Nilsén 2023
Kuva 2. Noora Nilsén 2023	Kuva 39. Noora Nilsén 2023
Kuva 3. Noora Nilsén 2023	Kuva 40. Noora Nilsén 2023
Kuva 4. Noora Nilsén 2023	Kuva 41. Noora Nilsén 2023
Kuva 5. Noora Nilsén 2023	Kuva 42. Noora Nilsén 2023
Kuva 6. Noora Nilsén 2023	Kuva 43. Noora Nilsén 2023
Kuva 7. Noora Nilsén 2023	Kuva 44. Noora Nilsén 2023
Kuva 8. Noora Nilsén 2023	Kuva 45. Noora Nilsén 2023
Kuva 9. Noora Nilsén 2023	Kuva 46. Noora Nilsén 2023
Kuva 10. Noora Nilsén 2023	Kuva 47. Noora Nilsén 2023
Kuva 11. Noora Nilsén 2023	Kuva 48. Noora Nilsén 2023
Kuva 12. Noora Nilsén 2023	Kuva 49. Noora Nilsén 2023
Kuva 13. Noora Nilsén 2023	Kuva 50. Noora Nilsén 2023
Kuva 29. Noora Nilsén 2023	Kuva 51. Noora Nilsén 2023
Kuva 37. Noora Nilsén 2023	

Liite 1 Haastattelukysymysten runko

Voisitko kuvailla itseäsi muutamalla sanalla? Millainen olet sisimmässäsi? Ydin uskomukset/arvot? Näkykö ne ulkoisesti/pukeutumistyyliissäsi? Millaisia tunteita liittyy pukeutumiseen?

Minkälaista tarinaa kerrot itsestäsi muille? Entä itsellesi? Koetko, että siinä on jonkinlaista konfliktia mitä sanot ja mitä tunnet.

Millaista käsitystä uskot välittäväsi muille ihmisille pukeutumisellasi?

Mistä haaveilet tai unelmoit? Mihin pyrit?

Kerrotko, mitä menestys on sinulle? Haluatko tuoda sitä esiin, ilmentää ulkoisesti?

Mitkä asiat saa sinut liikuttumaan tai on jollain tavalla emotionaalisia sinulle? Kätketkö näitä?

Mitkä asiat pitää sinua hereillä öisin?

Kuvaile, millä tavoin ympäristö vaikuttaa sinuun? Mikä se ympäristö on?

Mitä ulkoisia, kehollisia asioita peittelet tai et mielellään näytä muille?

Mitä sisäisiä asioita, jotka ovat todellista sinää, et näytä muille? Ne voivat olla luonteenpiirteitä, toimintamalleja, tunteita, ”demoneita”...

Millaisilla suojakuorilla peität itsesi? Piilottavatko ne todellisen identiteettisi?

Kertoisitko mahdollisimman vapaasti, mikä saa sinut tuntemaan itsesi henkisesti paljaaksi?

Millaista olisi näyttäytyä niin, että kaikki puolet sinusta olisi näkyvillä? Miltä tuntusi näkyä myös niiden puolien kanssa, jotka mielellään kätket?

Millaisia asioita valitset näyttää itsestäsi? Korostatko niitä keinotekoisesti? Osaatko sanoa, onko nämä asiat todellista sisintä sinää vai ehkä jotain ulkopuolelta opittua?

Voitko kuvailla sellaisia arkisiakin asioita, joita sinä et mielelläsi näytä ja uskot ehkä monen muunkin peittelevän? (Tuntuuko silti, että olet yksin näiden asioiden kanssa?)

Miltä sinä näyttäisit ja mitä sinulla olisi päällä, jos kuvittelet kaikista epämukavimman tunteen ollesasi muiden näkyvillä?

Mitä sinun todellinen, sisin minä pukisi? Miltä se näyttäisi?

Millaisia tunteita tämä herätti? Miltä tuntuu kertoa tällaisista ääneen?

Haluatko sanoa vielä jotain? Haluaisitko esittää kysymyksiä?

tietoja: ikä, sukupuoli-identiteetti, occupation, asuinpaikka, synnyinpaikka

Kuva 50. Editorial
(Noora Nilsén 2023)

Kiitos

Monosen säätio

Susanna Björklund

Minna Cheung

Jarkko Karppinen

Yat Cheung

Tuuli Pursiainen

Heikki Saros

Noora Nilsén

Hanna Vuorela

Taina Hoskari

Haastateltavat

Perhe ja ystävät <3

Haptee